

Komèdiya dramatique in thin-j-akte è nou tablô
pê Franthi-Javyé BRODA.

Pêrchenâdzo : Djan-Dzøjè, tinyâre dè montanye, 60-65 an.

Luvi, armayî, 25-30 an.

Dèni " 25 an.

Yôdi " 25 an.

Pyéro, dzornéyâ, 40 an.

Grigou, 67 an.

Le réjan, 40-50 an.

Tyénon, bouébo dè tzalè, 12 1/2 an.

Le pintyé, l'âdzo k'on vâ.

Oscar, vaijyê, 60 an.

Goton, fèna a Pyéro, 40 an.

Martine, bala-chèra a Pyéro, 35 an.

Fanchète, chomeyére, 20-25 an.

Anna, fiye a Djan-Dzøjè, 25 an.

Poline, 25 an.

Titine, vajiyêre, 56 an.

Marie, chèra a Tyénon, 15 an.

Di bouébo è di fiyètè.

La pithe chè pâchè ou dzoua d'ora, din l'Intyamon.

Dédicace : L'ôteu chè fâ on pyéji dè dâdiyâ ha pithe ou Groupe
l'Intyamon ke dzuyè tan bin, ke tzantè tan bin è ke danthè tan bin.

A K T E P R E M I : Premi tablô.

Décors : ou pèyo, vè pyéro, l'outon. On pèyo d'intche-no,
pouro è poupro. L'afère chè pâchè intrè ondz'ârè è midzoua.

Scène 1. Goton, cholèta, achetâye vè la trâbya, on lèvro ourâ dèvan li, chon
tzapalè chu la trâbya.

Goton. Binchure, ke mè fudri chobrâ ou yi... Le mēdzo le di prâ. Ma kan li pu pâ
tini ! Ah ! Chi kâ ! Chi kâ ! Chu bin tyè achetâye... (on momin) Ch'oumintè
on'ôchè on fôteuil ! On chè kâchè, a fouârthe, todoulon chu hou-j-èchkabi...
Ma fô adi fère po le pan è le lathi, dèvantye dè moujâ a-n-on fôteuil !
Pouro Pyéro, ch'èkornantzè portan prou ~~man~~ dè travayi. Ma lè gânyo chon pi-
ti, po lè dzornéyâ... Epu, l'è ti hou rêmêdo ! N'in va d'l'êrdzin ! Po rin,
on pou dre ! Chinto prou ke fari pâ-grantin mé. N'ari rin a règrètâ tyè d'a-
vi pâ prou bin fê... Ch'èthi pâ po Pyéro è lè-j-infan...

Scène 2. Goton è Marie.

Marie. (in'intrin) Tyè ke fô/ fère, vouè, a goutâ ?

Goton. Atin-vê... Ton chény l'è a la pitita dzornâ... Chin fâ ke no chin cholè no
trè. Ebin, fa dou kâfé, avu di pre-dè-têra... (i moujè on momin) Li-y-a-the
pâ onko on richto dè tzê du demindze ?

Marie. On piti ôtyè, vouè.

Goton. Ebin, te le rêtzâdèri po ton frârè è tè.

Marie. E por vo ?

Goton. Na, mè n'in vu rin. L'é pâ fan.

Marie. Tyè ke fô vo fére, don ?

Goton. Rin... Ouna taacha dè kafé è on mochi dè pan.

Marie. Ma, vo fô medji, mère.

Goton. N'é pâ fan, poura fiyèta...

Scène 3. Goton, Marie è Tyénon.

Tyénon. (in'intrin avu chon cha d'èkoula i rin, i va vè cha mère, l'inbranchè) Bon-jou, Nèna ! Kemin va ? (betè ba chon cha).

Marie. (trichta) Vou rin a goutà...

Tyénon. Ma toparè ! Vo fô medji, mère.

Goton. L'é pâ fan... (Marie i chò).

Tyénon. Binchure, vo medjidè rin. Vo vinidè dèpètijaye... Portyè voli-vo pâ medji, ditè ? Fudri portan chin, po vo vouèri.

Goton. Pouro piti ! Li-y-a rin dè rêmèdo por mè... Chu ou bè...

Tyénon. (trichto) Ditè pa chin, mère ! Tyè ke no faran, Marie è mè, chin vo ?

Goton. Le Bon Dyu vo-j-âbyèrè pâ è mè panyi... Prêyèri por vo, pèr lé...

Tyénon. Mère !...

Goton. T'à pâ l'èkoula, du midzoua ?

Tyénon. Na, le réjan li fô modà.

Goton. I-tho-j-ou châdzo, dèvan midzoua ?

Tyénon. Oh !... Vouè ! Chi d'la pinta ch'è fi a puni. L'avi...

Goton. (in li prenyin la parola) Di pâ tan di-j-ôtro, Tyénon ; vouèste adi bin po ton konto. Le bon Dyu tè dèmandèrè pâ chin ke lè-j-ôtro l'an fô, ma chin ke t'ari fi mimo.

Scène 4. Goton, Tyénon, Pyéro.

Pyéro. (in'intrin avu on fôteuil, to kontin) Inke por tè, Goton ! On fôteuil ! Li-y-a tan grantin ke no-j-in-d-avan fan.

Tyénon. (in kriyin) Marie ! Marie ! Vin rido vouityi ! No-j-an on fôteuil !

Scène 5. Goton, Tyénon, Pyéro è Marie.

Marie. Eh ! Tyinta tzanthe ! Kemin l'è bi !

Tyénon. Cherè po dona, tyédè, pére ? Rintyè por li : chè kâchè tan chu hou-j-èchkabi.

Pyéro. Vouè, cherè po dona.

Tyénon. Hm !... Kemin l'è bi ! L'a achura kothà trè-thin fran !...

Goton. Infan ! Te le mè règrètè, outyè ?

Tyénon. Ma nè, chu tan kontin ! Ora, achetâdè-vo dedin, mère, vo cheri tan bin ! (lè trè èdyon la dona a achetâ din le fôteuil).

Goton. L'è tru por mè, chin... On bi fôteuil dinche ! (a Pyéro) Echpéro oumintè ke te l'à pâ payi tru tchè.

Pyéro. L'è Djan ou Gran ke le m'a bayi por tè, Goton. (trichto) Dre ke li-y-a tan grantin ke l'avé fan dè t'in prokurâ on... N'é djémé-j-ou l'akouè, poura Goton. Chu topari benéje ke te l'ôchè.

Goton. N'on dzori pâ grantin, mon pouro Pyéro... Ma mè fâ kan mimo gayâ pyéji. Te rêmârhyèri Djan ou Gran por mè. Tyin galé omo !

Pyéro. E ora, a tè rèvère, Goton ; a vo rèvère, j'infan, chobrâdè bin châdzo. Mè fô alâ, mè.

Marie. Dza ?

- Pyéro. Ma binchure, fiyèta ! chu payi po travayi, pà po chobrà che. Djan ou Gran m'a invouyi portà chi fôteuil to dè chuite po dona ; mè fô pà abujà dè cha bontà.
- Goton. Te le rêmârhyèri gayà. Adu Pyéro ! (Pyéro i chò). (a Marie) Va vuto four-ni ton goutà, Marie. (Marie chò).

Scène 6. Goton è Tyénon.

- Tyénon. Adon, mère, vo-j-ithè bin, din chi fôteuil ?
- Goton. Tru bin !
- Tyénon. (fou dè dzouyo) On deri na rène ! (i l'inbranchè) A vo ! ma galéja rène dè dona ! Ch'iro pi achebin on rê !
- Goton. Infan !
- Tyénon. Vo bayèré totè mè retzèthè ; vo-j-adzetèré di bi-j-áyon... Epu di rêmêdo po vo vouèri. Vo cherà la pe retze, la pe bala, la pe...
- Goton. Chu-yo pà prou retze è prou bala dinche por tè, Tyénon ?
- Tyénon. Prou retze dè bontà, oh ! vouè. (to dzoyà) Epu vo-j-ithè la pye bala, la pye bala... N'in-d-a pà ouna dè bala kemin vo, ma galéja pitita nêna. (li bayè na dzouta).
- Goton. (in rijolin) Rin dè pye bi tyè chin k'on'âmè, tyé, piti ?
- Tyénon. (in voutin a la tzêna dè mothra a cha dona on medayon) L'è vo, ha bala fiye, inke, chu chi medayon, a vothra tzêna dè mothra ?
- Goton. L'è mè, vouè... Kan èthé dzoua. L'è ton pére ke ma bayi chi medayon, l'an ke no no chin maryà.
- Tyénon. Ha kemin vo-j-iro dza bala, adon !
- Goton. Pye bala tyè ora, tyé !
- Tyénon. Oh nè ! Pà ache bala, por mè.
- Goton. Ah ! vouè !
- Tyénon. Pêchk'adon, vo-j-irà onko pà ma dona. Ou yu k'ora... (i l'inbranchè).
- Goton. Inbranche-mè mmm du tin ke te m'â adi, pouro piti ; profita !... Te m'ari pà grantin mé... Epu, kan te m'ari pà mé... (i prin le medayon) kan te m'ari pà mé, têt, piti... têt. Prin chi medayon. Te le vouèrdèri in chovini dè mè... è te l'inbranchèri kemin te m'inbranchivè kan iro avu tè. Te li deri tè pènè è tè dzouyo. E mè, tè rèpondri, ou fon dè ton kâ... Tyénon... Beta-lo a ta fata, vouèrda-lo bin... E tâtze k'ôcho djêmé a règrètà dè le t'avi bayi. Châbra onitho, vouèrda te-n-ârma bala byantze ; è kan t'ari la tin-tahyon dè mô fére ou dè pèdre korâdzo, vouèste chi medayon... Mouja a ta pouira dona ke t'a tan amâ, ke t'âmè tan, è ke t'âbyèrè djêné, mon pouro Tyénon...
- Tyénon. (d n on kri) Dona !...

R E D Y O .

CHEKON TABLO.

Mime dècor. On mê è demi apri, pê vè lè nôv'ârè, dèvan midzoua.

Scène 1. Pyéro è Martine.

- Pyéro. Poura Goton ! Chinbyè on chondzo ! Dza on mê ke l'è mouârta !
- Martine. Mè chinbyè ke la vèyo adi din chon fôteuil...
- Pyéro. M'avi bin dè, kan le li avé portà : "N'in dzori pà grantin". Ma l'aré pà kru k'alichè dinche rido. Poura li ! Yê ! (chè fo a pyorâ).

Martine. Pyorâdè pâ, Pyéro ! Tyè ché-the mà tyè dè prindre korâdzo ! Irè tan koradjâja, li !

Pyéro. Pi tru d'apri cha chindâ... Anfin... Dê pâ ithre bin mô lodja pâr lé... Mi tyè no pê che... (i tapon) Intrâdè !

Scène 2. Pyéro, Martine, Grigou.

Grigou. (in'intrin) Bondzoua, Pyéro. Kemin chin tè va-the ?

Pyéro. Bondzoua, Grigou ! Oh i va... kemin pou alâ... P. bin rido.

Grigou. Binchure... Binchure... Vouê, l'è prou di ride-j-afére...

Martine. (a pâ) Mè dèmandò chin ke vâ, chi. L'è chure pâ po dou bon ! (a Pyéro). I vu alâ vouityi pê l'othô, mè, chin ke lè-j-infan i fan. (i chô).

Grigou. Ma vo fô po modâ, grahyâja.... L'é tyè on mo a dre a Pyéro.

Scène. Grigou è Pyéro. Scène 3

Grigou. Vouê... Mè moujo ke te dèvenè chin ke m'amênè.

Pyéro. Oh... l'è pâ bin dèfichilo a dèvenâ.

Grigou. Mè moujo ke t'â rêchu na lètra... Mè fâ prou mô ou kâ dè fayi vini tè rê-hyamâ chin ora ; Ma te konprin, du ke l'é réléchi le bin ou bouébo, n'é rinmé tyè mè-j-intêrè... Epu, chu achebin vèvo, chinbyè pâ chin ke kothè pye tchê kan on'a rinmé dè fèna, ke fô prindre na chêrvinta. Chin n'an rin d'èkonômi... Epu, ma fèna m'a têrubiamin kothâ ! L'a grantin trinâ ; po fourni, l'a onko fayu la betâ a l'èpetô... Ma kothâ lè-j-yè d'la titha !!! Anfin, te châ achebin on bokon chin ke l'è, tè, Pyéro.

Pyéro. Ch'irè-j-ou oumintè po la vouêrdâ ! Poura Goton ! Anfin, l'è mi tyè no !

Grigou. Oh vouê, te pou kontâ ! Na chinte dzin, k'irè... (on momin) Vouê, adon, po n'in rêvini a me-n-afére.... l'aré fôta ke te mè pouéché payi hou-j-intêrè in rêtâ è rinbochâ on piti ôtyè... Thin-thin fran, m'arandzèri bin. L'é ôtyè in yuva ke fari bin me-n-afére, ma mè manké l'êrdzin.

Pyéro. Vo-j-i prou-j-obedji.

Grigou. Oh ! Prâ, l'è pâ le mo... Ma to chin l'è di pititè dzin ke n'an djêmé rin d'êrdzin kan fudrê. E kan n'in-d-an, le tzouyon pâ... Ah ! Chi ke l'è pâ èkonôme !... Anfin tyè... chon pâ-j-ou alèvâ kemin mè. M'a fayu aprindre a tzouyi dzoune... (on momin) Ebin, tè fudrè moujâ a chin, don. Rêvindri on kou ehta chenanna. T'â prou parintâ po tè bayi on kou dè man, che fô... A tè rêvère. (i chô).

Pyéro. A vo rêvère ! (cholè) Prou parintâ po mè tini man... Chuto kan on'è dè chouârtâ dè gueu, di duvè pâ ! Ah ! mon Dyû ! Tyè fère ?! Yô choutâ ! Poura Goton ! L'é to pèrdu in tè pèjin...

Scène 4. Pyéro è Martine.

Martine. (in'intrin) L'è topari rëlêvi, chi l'oji dè mālâ ?

Pyéro. Vouê !... (chè fo a pyorâ).

Martine. Ma toparê, Pyéro, tyè li-y-a-the ?

Pyéro. Li-y-a ke ché pâ yô choutâ... Grigou mè dèmandè dè li payi lè-j-intêrè in rêtâ è dè li rinbochâ thin-thin fran duche a la fin d'la chenanna.

Martine. Le dzoua dou trintyimo ?! L'è gayâ prèchâ ! On deri rintyè ke l'è a la pi-nyoula. L'a achurâ d'la mijère a alâ èchploità a kotyè pâ... Rèbu, va !...

Pyéro. Mè, i vèyo bi din chon dju. L'a léchi la méjon è la têra a chon fe, ch'arandzè pâ avu cha bala fiye, è l'a fan dè vanâ ôtra pâ. Adon, te konprin ?

Martine. Ebin, na, vèyo pâ bin le rapouâ.

Pyéro. Ma bon ! I minè po ^{chè} fèmaryâ on tréjime kou.

Martine. (èthenâye) Hin ? Chin ? Nekoué vudri on paryè kemâhyo ?

- Pyéro. Oh, te chã, kan l'an prou êrdzin...
- Martine. N'inpouartè... Mè m vo dyo ke fô avi têrubiamin fan. è fôta po mouâdre chu on paryè kro! M'infoto pâ mô dè che-n-êrdzin ! Cheri bin krouvâ d'ouâ ke le vudré pâ, mè, on paryè, po to chin ke mè-j-yè mè mothron.
- Pyéro. Pâ fôta dè tè, ma poura Martine ! Chin vou prou trovâ ouna. E chã-tho yê Grigou la mênèrè ?
- Martine. Ke la menichè a la katyêre che vâ, poru ke chi pâ tru pri du vêr mè....
- Pyéro. Chorè pâ bin yin, ma poura tè : cherè ché.
- Martine. Hin. ?!
- Pyéro. E l'è po chin ke mè vou fére a voulâ. Konprinnyo prou chon dju : l'arè mm chta méjenèta po na tzanthon. Te chã kemin va kan fô vindre.... E mè, mè châbrèrè la tzêrêre è mè dou-j-infan. Inke to.
- Martine. Nô vêrin onko bin.
- Pyéro. L'è achurâ to yu. L'è prou èprovâ dè trovâ d'l'êrdzin. Inutilo ! Chu prô è pyumâ. Inke to ! (i ché fo a pyorâ)
- Martine. Nonè, Pyéro, nenè ! Akutâdè, mè i vo poré propojâ ôtyè. Che vo va, ditè-le mè to chinpyamin. Chu pâ retze, vo le chédè, ma l'é on piti karnè a la tyé-che. Vo poré avanhyi. Vouéro vo fô-the ?
- Pyéro. Din lè cha-thin fran.
- Martine. Ebin, i va. Che vo lè volê, lè vo pritho, è chin n'intêrè.
- Pyéro. Merci, merci, Martine ! Te mè chôvè avu ma bnda. Ah ! T'i bin la chéra a ma poura Goton ! Tota dè kâ, kemin li ! L'è tè rêtouârnèri, te konprin bin. L'avé dza fi mon pyan po rinbochâ Grigou. Kontâvo d'alâ travayi din la kontâ dè Noutzathi. La fiyèta l'è fro d'èkoula, oudrè a mêtre. Djan ou Gran l'a ma djuchtamin dèmandâye. Ma l'è le bouébo, chi pouro Tyénon... Chè ke l'è h'èkoula. Le pu pâ léchi cholè inke. E portan, mè fudri povi gânyi... Po panâ lè dèvalè ke m'a fayu fére po ma poura Goton. Ché gayâ che vê Djan le prindran po cha ya...
- Martine. Rin dè chin ! No fô no-j-arandji intrè no, li-y-a bin moyin. Che vo-j-ithè d'akouâ, mè le prinnyo vêr mè chti l'evê. Chu cha marêna... èpu cha dona le m'a tan rêkemandâ dèvan dè muri. Cherè pâ bin mô vêr mè.
- Pyéro. T'i tru bouna dzin, Martine. Tè pâyèri la panchyon.
- Martine. Rin dè chin ! A mè, m'oudrè bin d'l'avê po mè fére mè dyindyètè è mè komi-chyon. Kan on'è cholèta, fô to fére mima, on'a tru dè dèthouârbo è on'a rin d'avantho po chon ttravô. Chu tan prèchâye dè kâdre po Tzalandè ! L'é dza dou travô kemandâ po Pâtyè, nyibin. Che vo-j-ithè d'akouâ, l'afére l'è fê.
- Pyéro. M'in-d-atzêrdzo dè le tè betâ chu la kritze.
- Martine. Rin ! L'è mè ke le vo-j-é propojâ. Che va por vo, va onko mi por mè.
- Pyéro. Ebin, i tè rêmârhyo gayâ, Martine. I krêyo ke t'ari pâ a règrètâ. L'è pâ po gabâ Tyénon, ma l'è on galé bouébo, dè bon keman, è chuto, to dè kâ. Kemin l'è-j-ou bon avu cha poura dona ! E kemin l'è-j-ou chagrînâ apri li ! Rê-trâvèrè oumintè ôtyè dè cha dona vê cha tanta. Cherè pâ po tan grantin. Chti furi kevin, l'é fan dè le poyi po bouébo.
- Martine. Po bouébo ?!
- Pyéro. Ma vouê, portyè pâ ? Lé chu bin-j-â, mè, a che-n-âdzo : è ke li mè chu bin pyé.
- Martine. Vouê, ma l'afére l'a tzandji du chi tin. On yâdzo, lè tinyâre poyivan mimo ; vèyivan du pri ; le tzapalè èthi pindu ou toua... è li ch'infoumachivè pâ : ti lè dèvêlené, le mêtre armayi faji la préyire ; ou yu k'ou dzoua d'ora, vo-j-i dè hou-j-èchpéchè dè kapoti !... pâ rè on chunyo dè krê dè to le tzôtin fro kan tânè !
- Pyéro. Tyè nenè ! Li-y-a adi prou galé-j-armayi. Oh pu, te konprin bin ke l'ako-

Pyéro. vintèri* a kou chure (* tyè). Le vu pâ betâ a la gouârdze ou lâ... On' 6
infan ke l'a dza rinmé dè dona... (on momin) Ma ché pâ yô chon hou dou kar-
lin... (in kriyin) Marie, Tyénon ! (on lè-j-ou rèpondre : Vouê ! Vouê !)

Scène 5. Pyéro, Martine, Tyénon. Marie on momin apri.

Tyénon. (in'intrin) Vo m'i kriyâ, pére ?

Pyéro. Vouê. Vin dèkouthè mé, bouébo. Akuta... (chè fo a pyorâ).

Pyéro. Pyorâdè pâ, pére, chin mè fâ tan mô ou kê...

Martine. Akuta, Tyénon : no-j-an dichkutâ, ton pére è mè. Te vê, chin l'è dinche :
ton pére li-y-a fayu fére di dévalè por achichtâ ta poura mère. Ora, lè fô
payi. Ma te konprin, pèrinke, lè gânyo chon piti, chuto l'evê, por on dzor-
néyâ.

Tyénon. Binchure !... (arouvè Marie).

Pyéro. (a Marie) Acheta-tè inke, Marie. E akuta bin chin ke ta tanta i di.

Martine. Adon, te vê, Tyénon, è tè, achebin, Marie : vothron pére l'a moujâ dè modâ
travayi in fabrika, din la kontâ dè Noutzathi.

Marie. No châbrèrin cholè, no dou, adon... (i pyârè).

Martine. Ma na, Marie, ma na ! Te konprin, tè t'i fro d'èkoula ; binchure ke te pou
pâ chobrâ ché a rin fére. Ton pére t'a patzéyi vê Djan ou Gran. (Marie
pyârè). Te cheri bin, lé ; l'è tan di galéjè dzin. Epu te vê, te châbrè din
l'indrê, to pri dè mè. Ton pére porè vini chéve totè lè demindzè...

Tyénon. E mè, adon ?

Pyéro. Ebin, ta marêna tè vou prindre vêr li chti l'evê. Te cheri pâ bin mô avu
li. Te li fari chè komichyon è t'oudri adi a l'èkoula.

Tyénon. E lè dzeniyè è le tza, adon ?

Martine. Te lè prindri avu tè, va-the pâ ?

Tyénon. Oh, merci bin, marêna ; vo-j-ithè tru bouna dzin !

Marie. Ma no vouêrdin la méjon ?

Pyéro. Vouê, fiyèta, binchure ! Grâthe a tanta Martine... Mè prithè po rinbochâ
on'akonto a Grigou.

T. è M. Merci, tanta, merci !

Pyéro. Dinche, le ni cherè oumintè pâ frèjâ. Kan vindri chéve la demindze, no no
rètrâvèrin ché. Tanta Martine vindrè fére le goutâ por ti, è goutèrè avu
no in chovini dè dona... Pâ veré, Martine ?

Martine. D'akouâ ! (on momin) Vouê... mè va fayi alâ, mè. (in'abbranchin Tyénon) A
vo rêvêre ! Adyu Tyénon !

Tyénon. A rêvêre, marêna, merci bin dè to !

Marie. (in bayin na dzouta a Martine) A rêvêre, tanta, merci bin ! (i chè betè
a pyorâ).

Martine. Pyâra pâ, Marie ; te cheri bin vê Djan ou Gran, te vêri. (a Pyéro) A rêvê-
re, Pyéro !

Pyéro. A rêvêre, Martine ; merci on miliyon dè yâdzo !

Martine. Pâ dè tyè ! (i chô).

Scène 6. Pyéro, Tyénon è Marie.

Pyéro. Inke, ora, mè pour'j-infan... Mè fâ prou mô ou kê. Ma li-y-a rin d'ôtro a
fére. No fô ithre koradjâ, tréti, è teri pê la mima kouârda, por arouvâ a
no chayi di dévalè. Duch'on'an, che to va bin, no cherin rè ti inthinbyo.

Marie. Kan vo modâdè, pére ?

Pyéro. Le pye vuto pochubyo. M'invé tèlèfonâ to tzô léve lé : i ché k'inbôchon

in chti momin. Tè fudrè mè takounà on bokon, poua fiyèta, tyé ? Ta mère kontàvè adi dè chè ratrapà kan cheré vouèrya.... Poua li ! (on momin) Va vuto vouityi on bokon apri mon lindzo, fiyèta. Mé, i vé tèlèfonà léve lé. (Pyéro è Marie chayon).

Scène 7. Tyénon, cholè.

Tyénon. Cholè ! Chu mère-cholè... fro d'la méjon ! Dona l'è mouàrta... chon fôteuil l'è inke, vudyo !... Poua dona ! E no fô ti modà, pèchke dona l'è lêvi... (on momin) Ch'iro-j-ou pye châdzo, ch'êcho mi akutà, poutithre bin ke le bon Dyu l'a m'ari pà prêcha... (i prin chon medayon è le vouètè) Pêrdon, dona ! Pêrdon ! Chu pà-j-ou prou galé avu vo... E ora, i pyâro dè chagrin. Vo vu oumintè vo fére pyéji dujora in léve. Cheri koradjâ, le vo promèto, dona ; è i fari bin to chin ke marèna mè kemandèrè, po vo fére pyéji. (a-choroyè on bokon) Vo-j-ithè kontintè dè mè, ditè ? Oh vouè ! Ma vo vèrè, vo vu onko tronpà in bin, chure ! Châbrèri châdzo, onitho ; è chuto, vouèrdèri todoulon me-n-ârma byantze : vo le m'i tan rèkemandâ... (châbrè drè, ou mitin dou pèyo a vouityi chon medayon, du tin ke le kâ, invijibyò, tzantè le

PSAUME PO LA MOUA D'LA DONA.

Antienne ke chè rèprin apri ti lè kobyè.

1. La hyiranthè d'la méjon ch'è dèhyinte *
Dona l'è mouàrta kemin na chinte. Ant.
2. L'a pachâ ha têrubya pouàrta *
K'on pàchè tyè on kou : l'è mouàrta. Ant.
3. Ora, to l'è frê, to l'è trichto : *
No vouètin apri dona pèrto. Ant.
4. Le ni l'è frèjâ, yô fô-the ke no no katzichan ? *
Pouro-j-ojalè, è ke no no rètzoudichan ? Ant.
5. Vo ke vo koncholâdè la choufranthè *
Koncholâdè-no, bayidè-no l'èchèpèranthè. Ant.

R E D Y O .

A K T E D O U . Premi tablô.

=====

Décors : Ou kabarè, on kou le duri, a la vèya. Na binda dè-j-omo atra-byâ, dzuyon i kârtè è dichkuton.

Scène 1. Fanchête, ou boutelyé, Dian-Dzojè, le réjan, Dèni è Luvi.

Dj.Dz. Ato ! Ato ! E rè ato ! (in fotin bâ chè kârtè). No chin fro !
Le réj. No chin fro !
Luvi. Fanchête, on demi ! Po le momin, no chin in trin dè choulâ le patron è le réjan. Apri, a no le choïn !
Dèni. Chin, l'è kan mimo pà djuchto : payi è ithre batu !
Luvi. L'è kemin a la dyêra, tyè !
Dèni. Te pou kontâ ! Ch'êcho-j-ou la dama dè kâ, no lè-j-avan !
Luvi. Te vè ora, tè ke t'i tan fèmalâ, fya-tè i fèmalè è fya-tè a lou kâ !... Ta dama dè kâ t'a pà volu.
Dèni. ~~Atan atin ithre in dèfè d'na bouna dinche tyè t'ithre~~ inkenahyâ po la ya avu na krouye kemin ch'in trèvè. Atan ithre viye dzouno kemin mè, tyè mô maryâ, pà veré ?

- Dj.Dz. Tyè ke t'in chã ? No-j-in rèpàrlèrin kan t'ari fi le nyô.
- Dèni. Chu pâ tan prèchã, d'apri kemin hou ke l'an fê i gabon, di kou.
- Luvi. Lè pâ lè min prèchã ke korchon le min, dè vère... Che t'ôchè vouitiyi on bokon mé ton dju è on bokon min ta Fanchête, no-j-aran gányi. Fotin ke le pintyé chi pâ inke !
- Dèni. Portyé ?
- Luvi. Ora bon : li-aré dèmandã d'invouyi ta galéja miya a l'othô, po ke te ché min dichtré.
- Dèni. (in rijin) Tè, l'è a la káva ke fudré t'invouyi.
- Luvi. D'akouã, ma a ha d'la pinta, adon. (La chomeyére pouártè le demi).
- Dèni. Tyichtè, tè, gran moua, è pàye, ou yu dè dre di bètijè.
- Luvi. Mè n'in dyo, èpu tè te n'in fã. Tzakon chon travô : fô adi fére chi ke vo vin ~~man~~ le mi a man, pâ veré ? (i pàye dutin ke Dèni vèchè è fan chindã).
- Dj.Dz. L'è dou to bon.
- Luvi. Che no volin ithre bin abrèvá ou tzalè, chti tzôtin, no fê adi bin abrèvá le tînyàre chta né.
- Dj.Dz. Ah l'è po chin ? Obin, vo pèuédè kontã d'ithre bin abrèvá pè Tzuatzô : li-aré prou hyã, prou lathalãdzo, prou litya achebin, onko.
- Dèni. No li kontin bin ! Ma to chin vou pâ on bon vèro dè poma ! Fô èchpèrà ke le réjan no-j-abyèrè pâ chti an : l'an pachã, on l'a pâ apèchu !
- Le réj. Ebin, chti an, vo mè vèrè, è avu na botoye dè poma, onko. L'an pachã, l'a fi on bin tan pou tzôtin, ke chu djémé-j-ou a Molèjon. Ma chti an, li vé, te pou kontã dèchu.
- Dèni. Fudrè pâ oubyã la gota, adon !
- Le réj. Na, na ! Tè pouártèri d'la poma.
- Dj.Dz. T'aré topari bin mi fê dè dèmandã ou réjan ke tè menichè ta miya a la Chin-Dzãtyè tyè na roukiye. Tyè ke chè porì moujã, Fanchête ?
- Dèni. Rin dè chin ! Le réjan l'è vèvo : cheri onko djuchto bon po la mè robã.
- Luvi. Adi atan po ta miya ! Dyon ke vè mi on vèvo rèpojã tyè on dzouno chavouëtã.
- Dèni. O'bin, la tuva, a chi konto, che t'in d'ôchè on kou ouna, vouè, l'ari mèyã d'atindre ke te ché vèvo.

Scène 2. Lè mimo è le pintyé.

- Pintyé. (in'intrin) Bouna né !
- Ti. Bouna né, pintyé !
- Pintyé. Adon, Djan-Dzojè, va dyora fayi keminhyi a guinyi in kontre lè hôtè, hin ?
- Dj.Dz. Bin vouè. L'oura di ~~man~~ chenayè chohyè dza... Poru k'on'ôchè on pye bi tzôtin tyè l'an pachã...
- Pintyé. Fô èchpèrà... E vo-j-i dza to vothron mondo ?
- Dj.Dz. Ebin, vouè... Fro ke mè manké on bouébo.
- Luvi. E chi dè l'an pachã ?
- Dj.Dz. Pouyè pè Vatzèrèche ; che-n-onhyo l'a dèmandã, le li vu pâ ôthã. O, irè on to galé bouébo, pâ po dre.
- Dèni. Bin galé ; chërvechin, dègourdi, travayã.
- Le réj. Mèyã ou tzalè tyè a l'èkoula...
- Dj.Dz. Chã prou ithre. Tyè voli-vo ! N'in-d-a ke chon pâ tan hyinthã, è ke chon di-j-atzon ou travô ; d'ôtro, arè, ke l'an na kaboche dou dyãbyo, è ke ~~man~~ ch'innèyèran din on krètzeri.

- Le réjan. Bin vouê ; ma mè i mè dèmando che l'è tan on boun'afére po hou bouébo dè poyi ? Rin d'èkoula dè to le tzôtin... O pu, fô dre ke kan i chan dè poyi, pethou ke lè takounè beton le nâ ou dyintzè, l'an idé a rinné tyè a vanâ po le tzalè.
- Luvi. Mafè, n'in fô a l'èkoula ; ma n'in fô achebin ou tzalè. Chè pyinnyon ke la têra l'è dèjértâye ; l'è achura on bon moyin dè li ch'èthatchi tyè dè poyi pò bouébo. L'è pâ a vint'an k'on keminthè a amâ la têra è lè bithè, ch'on n'a djêmé rin yu dè vatzè tyè din lè lêvro.
- Pintyé. Bin vouê, ma le mihyi ke lou fô fére è-the pâ tru pènâbyo po di bouébo ?
- Dèni. Po chin, l'è pye pènâbyo tyè chi dè pintyé, binchure.....
- Luvi. (in'apondin) è i gânyon min ; ma che chon pye matenê, chon min tardu por alâ lou rêvoudre. (a Djan-Dzojè) Mè chu-j-ou poyi po bouébo a dodz'an, avu vo, Djan-Dzojè. I pu dre ke li mè chu bin trovâ, è ke l'è inke ke l'é après a amâ lè bithè, la ya dou tzalè, la montanye, la têra. On chè figurè, chin ke l'è, kan on'è amon pèr lé, kan on'è in trin d'ayôbâ è k'on'ou rè-threnâ cha vouê avu la brijon di ~~minnam~~ chenayè. E totè hou balè-j-armayè k'arouvon du pè totè lè kotzè dou patyi, avu di-j-uvro kemin di tabâ. Kan on'è tyè on boteku, è k'on'in fâ chin k'on vâ...
- Dèni. Mè, chin k'amâvo le mi, irè dè kolâ. Kan chon inke katr'o thin-j-armayi, in trin d'aryâ, on'a tan k'on pou fére dè kore du l'on a l'ôtro, on vèchè chi bi lathi din la tzoudêre... On le vi dzélâ... Pu on le vi kouêyi, on vi trèrè la mota... Le mihyi vo-j-intrè din l'ârma pè lè-j-yè. On'amè chin è on ch'in rêvouêrè pâ.
- Luvi. Ch'on n'in châ min din lè lêvro, on'in châ vouér mé din chi gran lêvro ke le bon Dyu l'a êkri in fajin le mondo.
- Dj.Dz. Epu l'è onko rin tan de ke n'in chatzon min mîn din lè lêvro. Luvi irè chure on to bon a l'èkoula. Le fô oure è vère invintâ di tzanthon amon pè le tzalè ! Tè konpoujè chin din cha titha, è to por on kou, on dzoua dè pou tin, kan on'è achetâ outoua dou fu, vo chô on novi tzan.
- Dèni. I châ bougramin bin. Ché rin yô l'è vunû dinche inchtrui.
- Dj.Dz. Lè krotzèran è lè renâ li-y-an après na hyinthe ke l'è pâ din lè lêvro.
- Luvi. N'in-d-a d'l'afére êkri intrè lè nyolè è la toupâ, po chi ke le vou chavi yôre !
- Le réj. Dyo pâ... Ma kridè-vo ke chi tan bon po hou bouébo d'ithre to le tzôtin avu di-j-omo... Fô pâ dre, n'in-d-a di prou galé dè hou-j-armayi ; ma ch'in pou achebin trovâ d'ôtro, vo chédè.
- Dj.Dz. Binchure ke li-y-a dè to, kemin din ti lè mihyi. Ma por mè, du li-y-a mé dè karant'an ke pouyo, pu vo dre ke l'é todoulon bin ravuchi è ke hou bouébo l'an ti bin veri. Vouityidè Luvi è Dèni, inke : l'è pâ po lè gabâ, ma ch'in mâryè di bin mindro. Tyé, Fanchête ?
- Dèni. E gayâ pou dè mèyâ : dèmandè pi a ma miya...
- Luvi. Vyé ! Te vou to fére a tzêre in'èkouéche, tè ! Che ta miya chè betè a dre totè lè mijèrè ke te li fâ, le prothè di-j-armayi è di bouébo dè tzalè l'è fô : l'a tyè mé a ingadji le boryô po lè ti pindre i fortzè... (ân-momin) Na ma, kan on ri, on ri. Mè, chu-j-ou poyi po bouébo, avu vo, Djan-Dzojè, è tè, Dèni, a trèdzè.
- Dèni. Dodzè è demi.
- Luvi. Ebin to l'è gayâ bin-j-elâ. Kan le tinyâre l'è inke mimo, è ke l'a lè-j-yè bin ourâ, va prou bin. L'ari pâ fi bi k'on'armayi no vinyè kontâ di payardi, nè no bathéyi.
- Dj.Dz. Chin, mè l'é djêmé pu le chufri. N'âmo pâ lè kayon, fro din lè bouêton ; nè hou ke chon grobo avu dzin è bithè.
- Luvi. O pu, le dèvêlené, irè le tzapalè, du marinda. Pâ a tzanthenâ.
- Dèni. Di kou, on le trovâvè grantè...

- Luvi. Chuto tè, onko ! T'ari prou fôta dè to chin por alâ dri bâ !
- Dèni. Poru ke ché pâ pindu a tè lamè po modâ din l'ôtro mondo, vou prou alâ. Mè, i chu in bounè relahyon avu Nothra-Dona d'l'Evi. Pâcho ti lè dzoua dèvan cha tzapala in barlatin. Li dyo adi on piti mo...
- Luvi. O pèrdyi !... On piti... On to piti... Pâ dè dondji ke chi to le tzapalè !
- Dèni. Ou yu ke tè, t'i to le tzôtin amon pê Tzuatzô. Mè moujo ke te kèrtijè mé Djan d'la Boyèta tyè Nothra-Dona. M
- Luvi. Rin fôta dè Djan d'la Boyèta : l'é prou bèko avu tè. E Nothra-Dona, li, ch'è pyé chure mí pê Tzuatzô avu mè tyè in l'Evi avu tè. Chu vouér' pye damâ !
- Dèni. Chin ke l'è portan d'avi boun'idé dè chè !
- Scène 3. Lè mimo è Pyéro.
- Pyéro. (in'intrin) Bouna né !
- Ti. Avo, Pyéro !
- Pintyé. Bon ! Ou payi ?
- Pyéro. Pâ po grantin. L'é dèmandâ dutrè dzoua po vini betâ in hyâ.
- Le réj. Epu, kemin va-the, léve pèr lé ?
- Pyéro. Pâ tan mô, merci ! Ma kan porî rè chève adèbon, vu pâ tarlatâ pye grantin tyè ke fudrè. Rin ne vô nothra bala kotze !
- Luvi. Ditè, Djan-Dzojè, li-y-ari poutithre chon bouébo ke porî poutithre poyi avu no pê Tzuatzô, chti an. L'è on to dègourdi.
- Dj.Dz. Ah vouê ? Le konyecho dè yuva, ma pâ vouére mé tyè chin. Vouéro a-the dè-j-an ?
- Pyéro. L'a-j-ou dodzan'an d'outon.
- Dj.Dz. Oudri dou to bin. Ora... tyè n'in-di-tho, Pyéro ?
- Pyéro. Por mè, cheré bin kontin. Chi bouébo l'a todoulon-j-ou idé i bithè.
- Le réj. Mè chinbye ke l'è bin prou dzouno po poyi chti an...
- Pyéro. L'è grochè po che-n-âdzo, è tzêyo. O, che la dona ôchè vèku, l'aré prou chure atindu onkor on'an... Ma, vo konprindè, ma bala-chèra le mè vouêrdè pò rin. Le li vu pâ léchi pye grantin tyè ke fô : le m'a dza vouêrdâ to l'evê... Chi bouébo l'è prou grô po gányi on bokon. Chè k'on'a-j-ou galéja-min dè fré...
- Le réj. To de ! Li-y-a di ka...
- Dj.Dz. On pou pâ djudji ti lè ka parê : lè fô ti ègjaminâ a tittha rèpojâye è dich-kutâ tzô on. La réjon l'è bala pèrto. Apri to, ch'on li moujè bin, l'èkou-la l'è fête por idyi la famiye, pâ po li gravâ dè chè dèveri; outyè ? Tè fô dèmandâ kondji po chi bouébo po poyi avu mè, Pyéro, che t'i d'akouâ.
- Pyéro. O mè, chu bin d'akouâ, che le réjan...
- Dj.Dz. Lé réjan l'è on'omo rèjenâbyo... Dèmanda adi. Le pintyé l'è d'la komichyon, t'apouyèrè, pâ veré ?
- Pintyé. Portyè pâ ! (a Djan-Dzojè) Chin fâ ke dinche, vo-j-ari to vothron mondo, che to va bin.
- Dèni. E Tanon, cherè-the rè dèbu ?
- Dj. Dz. O lâ na ! N'in-d-a onko po trè mē d'èpetô, ke le mēdzo l'a de. Ma fayu trovâ on rinpyêthin. L'è pâ-j-ou tan fachilo. Chè ke lè-j-armayi chon râ : li-y-a tan dè mondo din lè fabrikè ! M'a fayu mè rabatre chu chin ke l'é trovâ. Yôdi l'è vunû chè prèjintâ... L'a chu ke vouityivo apri kôkon...
- Luvi. (èthenâ) Vo l'i akovintâ ?

- Dj.Dz. Tyè fére ? l'avé pà a rèyi ! Po dre le fin mo, m'in chu onko fi mō. On 11 pour' patrenè, ke l'è-j-ou alèvâ chin dona, avu on chènnya ke bèvechê, ke le batê... Treboulâ ché è lé kemin dyêrthon, du to dzouenlè... Epu onko cha miya ke vin dè le pyantâ po vanâ a Dzenèva...
- Dèni. L'è pè Dzenèva, ha... O bin, li vou prou gányi cha ya... Kemin lè vèrmé, onko...
- Luvi. Bon dèbara po la kotze !... Tan mi po Yôdi, che chin pou le ramenâ din le bon tzemin.
- Dj.Dz. Djuchtamin. Mè chu moujâ k'avu vo dou, cheri bin invernâ è ke vo porâ le rèmontâ on bokon, a tzôpou.
- Dèni. Chè rèmontèrè mé in brakounin tyè avu no, chi potu.
- Dj.Dz. I brakounè ?
- Luvi. Pu ke l'è on'inradji ! N'in-d-a veri bâ, chi, di tzamo, l'an pachâ ! Djê-mé ch'è fi a yètâ. Le gârde l'a portant prou kudyi le vèyi, Inutilo ! Katchivè chon fuji è chè kartouchè, hô, din la lèvière dou tzalè.
- Dèni. E portan, avu chin, l'avi djêmé le chou, parè. To che-n-êrdzin pachâvè po ha chèlèbra miya ke l'a vanâ pè Dzenèva. Ha, on pou dre ke n'in-d- profitâ ! Li fayi di balè baguè è di bi-j-afère, di balè pyâmè por alâ tindre chè trapè ôtra pà. Le pouro Yôdi l'è-j-ou tinyè po le fou.
- Le réj. L'ari bin mi fê dè vouêrdâ cha Poline, tyè d'alâ ch'inkobyâ dè ha fameuje.
- Dèni. Din ti lè ka ! Hô... m mè moujo prou ke ch'irè a réfère... Ma n'in vou pà avi le non, è Poline vou pà rèapondre panyi...
- Dj.Dz. Te pori poutithre t'intremètre in'ôtyè, inke dedin, tè, avu Fanchête : chon bounè miyè lè duvè.
- Fanch. Pà bin chure ; ma no volin prou èprovâ, tyé tè, Dèni ?
- Dèni. Fudrè chin vèrè...
- Luvi. T'â pà l'è bin tzô. On deri rintyè ke t'â pouêre dè le rindro maleureu in li prokurin na miya. L'è pà bin flateu po la tuva.
- Dèni. L'è rin chin ; ma chin l'è d'l'afère dèlika. On'è portan dou mim'âdzo... Ma avu chi dyâchtro dè Yôdi, on châ pà bin kemin fére : l'è tan intrè li. Fô dre ke dza pè bouébo, irè a pà. Tan k'on ch'è-j-ou dèmorâ, portan, djêmé irè avu no.
- Luvi. Li fayi huyâ, le pouro li. On ch'in rapêlè achurâ, kan irè vè ha pouta bi-the dè Jule dou Byèchenê... Todoulon lè grobè réjon è lè dzourèmin i talon, kan irè pà lè kou dè pi è lè-j-êretchè. Ma dona ch'in faji tan mō.
- Dj.Dz. On pou pà konprindre ke di koumenè ôchan-j-ou ache pou d'imé ! L'aran djêmé pyêhyi na bi-the vè chi-l-omo. Epu adon, li pyêhyi on pour'infan, mijâ a la mijère, dèvan l'èkoula, la demindze du la mècha...
- Dèni. Ethenâdè-vo k'on'infan alèvâ - fô bin pye chyâ dre : inourè - dinche, chi on dzourèri, payâ, grobe avu dzin è bithè, dè chuite prè a fyêre...
- Pyéro. Vouê... L'è mon Tyénon, avu on paryè...
- Dj.Dz. Akuta, Pyéro, te mè konyè ; te konyè Luvi è Dèni. Tè puyo promètre ke le bouébo cherè nè mèpriji, nè bathéyi. Po le dzourâ è le richto, t'â-pà fôta d'avi pouêre. N'è djêmé chin-j-ou tolèrà ou tzalè, è l'è pà a me-n-âdzo ke vu tzandji. L'è dza avêrti Yôdi, on le konyè... Che chè betè a fére adrê, ôdrè bin ; ma che li ch'è vou pà betâ, porè alâ vouityi pye yin.
- Pintyé. Alâdè rèdrèhyi on viye grètzo...
- Dèni. L'è pà bin viyo : vint'è-think'an : kemin mè.
- Dj.Dz. Le bon laron l'avi chure mé tyè chin. Konto chu vo dou. L'è prè po l'amour dè Dyû ; le bon Dyû no pou prou bayi on kou dè man. Vou dza alâ, vo vèrè... No pachèrin on to bi tzôtin amon pèr lé.
- Luvi. On chè rèdzoyè dza ! Ah ! On kou ke l'oura di chenye keminthè a chohyâ, ke lè kenoyètè châtôn fro pè lè prâ è ke le koukou tzantè, on chè chin rèvini

dzouno... Totè hou balè montanyè vo fan chunyo ! Fô poyi ! Ah ! Kemin chin l'è bi ! L'è on mo ke chànè kemin na bala hyotze. (intounè : Le kou-kou l'a tzantâ... Cf. "Tè rakroutzèri dza").

R E D Y O .

Akte dou : chkon tablô.

Dècors : Ou vindâdzo, le premi dè mé, on kou du midzoua.

Scène 1. Le pintyé, Fanchête, Luvi è Dèni.

- Pintyé. N'in-d-a-the topari dza-j-â, vouè, dè hou-j-infan tzantâ le mi dè mé ! Vouéro, tankora, Fanchête ?
- Fanch. On bon tro pachâ on thin.
- Dèni. Tonêre ! L'è pâ onko la fin dou mondo.
- Luvi. Tan mi ! Le mondo l'è tan bi ! Epu ché pâ tyè, mè, âmo tan oure tzantâ chi mi dè mé... On chin ke lè bi dzoua chon rè inke (vouète a la fenithra) Dâ rin ! Teché-n'in rè na kobyâ ! Oh ! L'è Tyénon ke lè mènè. Akutin-vi choche. (akuton lè-j-infan tzantâ on kobyè. Kan l'an fournè, Fanchête chô po lou bayi ôtyè). Di-vê, Fanchête, fâ-lè a vini dedin. Hâ, chon mertin. Mè lou pâyo a tzakon on sirop.
- Dèni. Tzanton bougramin bin.

Scène 2. Lè mimo, lè-j-infan.

- Dèni. Vo tzantâdè rin tan mô tyè chin. Nekoué vo-j-aprê ha galéja tzanthon ?
- Tyénon. L'è le réjan.
- Pintyé. In patê ?
- Tyénon. Ha prou chure, ou tyè ? L'è têrubiamin inchtrui, nothron réjan : châ a-chebin le patê tyè le franché ; ou yu ke n'in-d-a ke chan tyè le franché, è rin ke vayè, onko.
- Pintyé. Mè kriyé k'irè dèfindu dè dèvejâ patê a l'èkoula... Dè nothron tin, oumin-tè...
- Tyénon. Pâ mé ora ! Fari pâ bi ! L'è a chi ke le châ le mi. Le réjan no di k'âmè mi oure dèvejâ dou bon patê tyè inpathâ dou franché dè kayon.
- Dèni. Krêyo prâ ! Dèmandè pi a Luvi, ch'on pou pâ fère di totè galéjè tzanthon in patê ! No-j-in tzantè, di kou, ou tzalè.
- Fiyèta 1. L'è Luvi ke l'a fête, ha ke no-j-an tzantâ.
- Luvi. Tyiche-tè, tè, brathèta ; t'avi pâ fôta dè le dre.
- Bouébo 2. L'è achurâ pâ bin mô fê, outyè : l'è le réjan ke le no-j-a de a l'èkoula.
- Fiyèta 1. Luvi l'a fête èchprè por no.
- Tyénon. L'è le réjan ke la li-y-a dèmandâye è ke li-y-a bayi l'è.
- Fanch. Achurâ ? Le réjan konpoujè pâ di-j-è...
- Luvi. L'è on viy'è dè tzanthon d'on yâdzo, on to galé.
- Dèni. Ebin, vo la no rètzantâ, ma adon tota. Mè vo bayo a tzakon vin ohantimè.
- Pintyé. E mè, vo pâyo a tzakon on sirop.
- Luvi. Na, l'è mè ke le lou pâyo.
- Pintyé. Rin dè chin. Tè, t'â dza fi la tzanthon, a mè dè payi lè tzanta... è le poète. Fanchête, porta-vi on litre ! (Fanchête le va tzôrtchi).
- Luvi. Rèmarihyin gayâ !

Pintyé. Adon, hou mayintzè, no vo-j-akutin ! (lè-j-infan tzanton).

Tzan dè mi dè mé.

(Chu l'ê : Voici venir le mois de mai)

1. Apri le mi d'êvri potu
Le mi dè mé l'è rèvunu :

To rèvêrdêyè pè lè prâ,
Lè bochenâ è lè dzordi,
Ti lè-j-oji fan dza lou ni,
On'intin tyè lou rityityi (bis)

2. Apri le mi d'êvri potu

Le mé hyori l'è rèvunu !
Kan din lou bredzon batin nâ
Lè-j-armayi pâchon dzoyâ,
Fran a tapâ, tzakon le châ
Le kâ di fiyè a maryâ ! (bis)

3. Apri le mi d'êvri potu,
Le mi dè mé l'è rèvunu ;
Che vo no voli rin bayi,
Bringâdè pâ, ditè-lo pi,
E no-j-oudrin on tro pye yin
Ou yu d'atindre ché po rin ! (bis)

Ti. (in tapin di man) Bravô !

Pintyé. Bravô ! Tinke na galéja tzanthon !
Apri le mi d'êvri potu,
Le mé hyori l'è rèvunu...

Chin l'è bin de ! L'è djuchto !

(Fanchête pouartè le litre è dou sirop i-j-infan ; chè beton a bère drê).

Dèni. Ma, achetâdè-vo ! Vo-j-i pouère dè vo bourlâ le dêrê, outyè ?

Fiyèta 2. Na ma, dona i di ke lè chitè dou kabarè apèdzon, k'on pou pâ rè lêvi... (i jon).

Dèni. (in rijin) T'â fôta dè chin dre pèr dèvan mè, katyère dè chéra ?

Luvi. L'è tyè po Dèni, k'apèdzon... ðu ke cha miya l'è chomeyére ché. Pâ veré, Dèni ?

Dèni. Fâ por tè, tè, gran moua !

Scène 3. Lè mimo è Dian-Dzojè.

Dj.Dz. (in'intrin) Bon ! Tot'on mondo, pèrinke !

Dèni. No chin vunuu tzantâ le mi dè mé.

Dj.Dz. Achurâ tè ? Vê la chomeyére, outyè ?

Luvi. Vouê, l'avi fan dè gányi na dzouta, ma tzantè pâ prou bin, tyé, Fanchête ?

Fanch. Ché rin kemin tzantè...

Luvi. Te châ mi kemin t'intrètzantè, hin... Mè tè vu dre : l'a na vouê êchtra. Tyè ke ch'abimè in li chayechin du le foua. Ch'è konprin, on paryè krouye moua !

Dèni. A chi konto, la tuva ~~duchèri ithre in kandreyè~~ duchèri ithre in kandreyè.

Fanch. Vouê, Luvi, ou yu dè ti no mokachi a tzandzo, te faré mi d'invitâ le patron dè bère le litre avu vo, puchke l'è in te-n-anâ ke le pintyé le pâyè.

Dj.Dz. (a Luvi) Ah ! T'â tè-j-an vouè, outyè ?

Dèni. Ma nâ ! L'è d'la chéjon di koteru oubin di kukârè, ha routha dè gran moua. Ma l'è li ke l'a fi la tzanthon i-j-infan po le mi dè mé.

Pintyé. Na rèya galéja.

Dèni. I l'è. On deri pâ, ke na paryè manuhya chi kapâbya dè chin.

Luvi. Mè, l'è totêvi-j-e-j-ou tronpâ lè dzin in bin... ou yu ke tè...

Dèni. (in rijin) Ou yu ke mè tè vu dyora pelâ lè potè, che te kontinuè a mè dè-grelândâ dèvan ma miya. Pè bouneu ke mè konyè... è ke tè konyè chuto ! Hin ! Fanchête ?

Fanch. (in rijin) Vouê, vouê !

- Luvi. Fanchête, pouârtâ di vêro ! On po le pintyé, on po le patron è on por tè ! Vu topari mothrà i dzin ke chu dè bon kâ... è a Dèni, ke ché rindre le bin po le mô. (chè beton ti inthinbyo a trâbya, vêchon, fan chindâ)
- Dj.Dz. Adon, tzanton-the bin, hou-j-infan ?
- Pintyé. Echtra bin.
- Dj.Dz. E tè, Tyénon, châ-tho achebin tzantâ ?
- Bouébo 2. Le réjan di ke l'è li ke tzantè le mi dè tota l'èkoula.
- Dj.Dz. Ebin, tzanta-m'in ouna ! Tè bayèri on bi fran to nâ.
- Tyénon. Ora ?
- Dj.Dz. Ma vouê, t'in châ chure na galéja.
- Tyénon. (tzantè : No-j-an na tzoudêre po li povi trintchi. Lè-j-infan prinnyon le rèfrin. Voir : Festival : Mon Pays, de J. Bovet).
- Scène 4. Lè mimo è Grigou. (du tin ke bouébo tzanton, Grigou intrè, i chè va achetâ a na kotze, cholè, in fajin la pota. Kan lè-j-infan l'an fournê, tapon ti di man).
- Ti. Bravô ! Bravô ! Ha, l'è na galéja.
- Dj.Dz. L'è tè, ke te l'â fête, Luvi ?
- Luvi. Na, na, l'è dè l'abé Bovet.
- Dèni. Onkor on ke chavi le patê ache vin le patê tyè le franché.
- Tyénon. Kemin nothron réjan.
- Dj.Dz. Merci bin, j'infan ! (in lou bayin a tzakon ôtyè) Inke por vo rèkonpin-châ. A tè, Tyénon, tè bayo le drobyo po le solo.
- Tyénon. (fou dè dzouyo) Hi ! On fran ! Merci gayâ, patron !
- Dj.Dz. (a Tyénon) Tyè vou-tho fère kan te chori grô ? (la chomoyère pouârtè on vêro dè gota a Grigou)
- Tyénon. Armayi !
- Bouébo 2. I pouyè po bouébo chti an.
- Dj.Dz. (in fajin l'âno) A vouê ?
- Fiyèta 1. Amon pè Tzuatzô.
- Tyénon. (i-j-infan) Le châ prâ, puchke pouyo avu li.
- Lè-j-inf. Ah !
- Bouébo 2. Le réjan l'a de ke ch'ôchè pâ-j-ou di fêrmo bounè notè, l'ari pâ pu poyi pèchk'irè tru dzouno.
- Dèni. (i bouébo) Ebin, vo vêdè, vo-j-ôtro, ke prinnyon pâ di-j-âno po fère di bouébo dè tzalè. Lè fô malin. Monchênnyeu Yenny, ke l'è-j-ou èvètyè dè Lojenâ, irè-j-ou poyi po bouébo. N'in fô dè hou ke chè chan rèmourâ...
- Luvi. Chuto chin ! L'è por aprindre a chè rèmourâ, ke Dèni l'è-j-ou bouébo to dzouno. Ache, le fô vêre alâ, kan vin in kontre la pinta : fâ tyè na véro !
- Fiyèta 1. L'è veré, ma mère i di achobin ! (i rijon).
- Dèni. (a Tyénon) Ma tè, Tyénon, gâ lo bêko amon pè Tzuatzô... Te châ l'ichtoire dè Djan d'la Boyèta ?
- Tyénon. Ma vouê ! Di konto d'on yâdzo ! Alâvan avu totè hou kanpannè.
- Fiyèta 1. L'è rin di kanpannè.
- Fiyèta 2. L'è din lo lêvro d'èkoula.
- Luvi. (chin avi l'è dè rire) O adon, che l'è din le lêvro, pou pâ mankâ tyè d'i-thre veré. Chin ke l'è èkri, l'è pye veré tyè chin k'on vè, pâ veré, Tyénon ?

- Tyénon. Tyè vouè, di kou.
- Dèni. Tyiche-tè, tâtâ !
- Tyénon. Tyè chichyè : l'Evandziyo l'è èkri. Ma l'è pye veré tyè chin k'on vè.
- Dj.Dz. (a Dèni) Ora, kopa è rèbaye ! (i-j-étro) Chi bâgro, l'a rèponcha a to...
- Luvi. Bravô ! Tyénon ! Tê onko thinkanta, por avi kotâ le foua a Dèni. Chin, l'è na boun'âra ke chè fâ pà chovin den'an !
- Tyénon. Merci bin, Moncheu !
- Luvi. Di-mè : Luvi. No pouyin inthinbyo chti tzôtin, no volin pà no trêtâ dè moncheu : no cherin di-j-êmi, tyè pire.
- Tyénon. Mé tyè chure. E avu vo, achebin, Dèni ? Vo-j-ithè pà korohyi kontro mè ?
- Dèni. Bin yin dè chin ! Tê onko thinkanta. Ma che t'arouvè on bi kou a hyoulâ le bè a chi-lé (in mothrin Luvi) t'ari on/ napoléon... è ke te l'ari pà robâ. Ma chi, dè napoléon, l'è pà fondu onko !
- Tyénon. Merci gayâ bin, in'atindin.
- Dèni. In'atindin tyè ?
- Tyénon. Ma bon ! Le napoléon !
- Dj.Dz. Tzêropa, dè bouébo ! (i rijon).
- Tyénon. Vouè, l'è pà le to choche : no fô vouityi por alâ, no, che no volin fourni nothron toua vouè. Ch'è ke dèman, l'è pà mé fitha. A rêvêro, a ti, merci bin.

Lè-j-inf. A rêvêro, merci bin !

Ti. A vo rêvêre !

Luvi. E ou pyéji ! (lè-j-infan chayon).

Scène 5. Lè mimo, min lè-j-infan.

- Fanch. Hâ, l'è oumintè di to galé.
- Luvi. Chè vè ke li-y-a la chèra a ton martchan avu lâ, hin !
- Dj.Dz. L'è onkor on bokon dè dègourdi, chi Tyénon !
- Dèni. E ke l'a tyè le moua, onko !
- Luvi. Epu ke tzantè bin ° (a Dèni, a pà) Tyichte-tè, no van rire na mouâcha ! (fêrmo, a Grigou) Pà veré, Grigou, ke tzanton bin, ha binda ?
- Grigou. Dè mon tin, on vèyi pà lè-j-infan kore lè kabarè... L'ari fi bi ! L'avan prou travè po lou-j-okupâ : n'avan pà l'èpâhyo dè begoulâ pè lè tzemin in bouêlin, bouébo è fiyètè inthinbyo. Che lè parin ôchan on bokon d'idé... Anfin, tyè, on vè ke chin n'a rinmé dè dona, è ke le chènaya l'è in vouga on châ pà bin yè.
- Luvi. Vo dèfè achurâ chavi yè, vo. Du yè è-the ke Pyéro vo-j-invouyè d'l'ôrdzin ti lè mô, po panâ chin ke vo dè ?
- Grigou. Va le li intrèvâ, che tè fô leq' chavè.
- Dèni. (a Luvi) Ma èbin, te konprin, Grigou li fudrè prou dyora moujâ dè chè rapêrtchi kotyè chou, che l'a fan dè chè betâ in minâdzo on tréjime yâdzo. Ch'alichè ~~amman~~ avi onko dodzè bouébo, ti rochè kemin le premi... (le pintyè chè, chin mina dè rin).

Scène 6. Lè mimo, min le pintyé.

- Luvi. A propou, è-the veré ? M'an kontâ ke vo-j-irâ apri adzotâ la méjon a Pyéro ?
- Grigou. Mèhya-tè dè tè-j-afère. N'é rin dè konto a tè rindre, po le momin.
- Luvi. Na, vindrè prou on momin ke vo fudrè n'in rindre a on pye malin tyè mè... è tyè vo.

Chi, vo le ~~manm~~ porî pâ féro a danhyi ! Fotre on pour' vèvo avu dou- 16
j-infan chu la tzêrêre ; li prindro cha méjonêta po li menâ na viyo gueni-
pa...

Dj.Dz. Hin ?

Dèni. Prou chure. La méjon a Pyéro l'è in mija din la foye. Pâ fôta dè dômandâ
nekoué l'akuyè.

Luvi. Nò portyè. L'è on'indinyitâ.

Dj.Dz. Ebin, chin ne cherè pâ. No vêrin onko bin !

Grigou. La lè, l'è la lè. L'è parêre por to le mondo. M'in tino a la lè.

Dj.Dz. Te faré mi dè t'in tini a la lè dè Dyu. Ma ha tè jénè tru, por introntchi
lè dzin, machina ke t'i ! Te duchèré avî than pi dè vèrgonyo, tè ke t'a
dza on pi din la foucha, è dyora dou, dè fère di paryè krouye kou por a-
chothâ ta fulèrâ.

Grigou. (intrè ché din) T'aré fi on bon kapuchin...

Dj.Dz. Epu tè, te fâ on krouye tzin.

Grigou. Mò vu pâ léchi inchultâ pê mindro tyè mè... (i ch'inva).

Scène 7. Lè mimo, min Grigou.

Dèni. (a Grigou) Bon Dyu tè konduijè pê le pèrtò d'la bije !

Luvi. E ke tè léchichè po le tzoupon !

Dèni. Inchî choi-t-i... Mâre d'omo, va ! Rèbu to fê ! Mè, ch'êcho d'l'êrdzin,
prithèré chè chu ché a Pyéro. Dza rintyè po fère a danâ Grigou. On viye
huhu dinche !...

Luvi. Ora chi, che ché rêmâryè, mè vinyo avè èchprè ~~mmâ~~ du Tzuatzè po li fère
le tzaravari.

Dèni. ~~Machant'è-chat'an ?! Po le tréjim' yâdzo ?!~~ A chuchant'è-chat'an ?! Po le tréjim' yâdzo ?!
Mè achobin i vinyo avè. Fari né byantze che fê.

Luvi. Kan'le fu ché fyè a hou viye fèni... L'afère va rido.

Scène 8. Lè mimo è Pyéro.

Pyéro. (chonbro) Bondzoua a ti !

Ti. Bondzoua !

Dj.Dz. Adon, tyin bon chi t'amêné vouè ?

Pyéro. (jinâ) Ebin... Dechando du midzoua, no-j-an kondji ; yè, irè domindze, è
vouè, le premi dè mé, la fabrika l'è kotâye : l'è la fitha dou travè.
Chin fâ ke chu vunu chéve.

Dèni. Rin krouy'idé, dè pâ travayi, po fithâ le travè. Chin chin, li-y-a di
dzin malin, pê le mondo...

Pyéro. (jinâ) Epu, l'avé d'l'afère a riyâ...

Dj.Dz. Konprinnyo. T'â rinkontra l'oji dou pou tin ?

Pyéro. L'oji d'la nê, pyo chyâ...

Dèni. Vouè, mè va fayi mè rapêrtchi po guênâ, mè. Ché pâ che chènaya fithè acho-
bin le travè : li-y-a na chenanna ke l'è pyin dè rematisse pê lè bré.
A vo rêvêre, a ti. A rêvêre, patron.

Ti. A rêvêre.

Dj.Dz. A tè rêvêre, Dèni. E duch'a trè chonannè, cho to va bin, l'è lèvi po Tzu-
atzè.

Dèni. Avu pyéji.

Luvi. Atin-mò, Dèni ! Fournocho mîdo mon yêro du tin ke te di a rêvêre a Fanchê-
te. Ma, fâ pâ tru grantin, adon. (Dèni va dre on galé mo a Fanchête, pu

Luvi è li châyon inthinbyo).

Scène 9. Djan-Dzojè, Pyéro, Fanchête.

Dj.Dz. Fanchête, on demi è on vèro.

Pyéro. E a mè, pouârtà-mè...

Dj.Dz. Rin dè chin. L'è por no dou. L'è mè ke pâyô. On'a pâ ti lè dzoua le pyéji dè tè vère pèrinke. (Fanchête lou pouârtè a bère, pu Djan-Dzojè pâyè). Adon, adi dou pochyin ?

Pyéro. Là vouê ! Kontâvo dè gânyi po povi vouêrdâ ha mîjeneta a mè-j-infan... Pâ moyin ! La mè foton in mîja. L'è po chin ke chu chève, chuto. Ché pâ mé yô choutâ... L'è prou kudyi trakouâ, pu pâ avi on kou dè man dè nyon... Chu din lè grifè a Grigou... Vo konprindè.

Dj.Dz. Vinyon dè mè chin kontâ.

Pyéro. Le dzoua dou trintyimo a ma fèna, irè dza vèr mè po m'arkenâ. L'è po chin chin ke chu modâ po la kontâ. Mè fayi cha-thin fran din lè trè dzoua. L'è achetou yu le pyan a Grigou. Mè fotre fro du intche-mè por avi la méjon a chon dre è li menâ cha tréjima fèna. L'è nyibin de dè chuïte a Martine. M'a prèthâ to chon karnè : l'è-j-ou gayâ bouna dzin. Chu bin in trin dè mè tzèvanhyi, l'è dza panâ to pyin dè dèvalè pè lè mèdzo è l'èpetè. Ma Grigou m'a pâ léchi kore. Dèrîremîn m'a dèmandâ chò chu chò rinbochèmin dè la dèvala ke l'è adi vèr li chu la méjon. Trè mile fran : du le dzoua ou lindèman. L'è pâ pu adju, konprindè : hyoulâ léve-lé... è m'a fotu in fayite. Inke to.

Dj.Dz. Ebin, akuta, Pyéro, le faré pâ po n'inpouârtè koué. Ma tè konyecho... è konyecho Grigou. Pâcha vèr mè chta né. Mè, i l'è tè pritho. Tè vu nè y'è-kortchi, nè ~~mè~~ betâ in pourchuite. Tèlèfona dè chuïte po fére a rèvokâ la mîja. ~~Ebin, akuta, Pyéro, le faré pâ po n'inpouârtè koué.~~

Pyéro. E-the pochubyo... Mè chinbyè ke l'è on chondzo... Merci... Djômé vo pori rèpayi chin ke vo dèvo. Mè pour' j'infan. L'aron oumintè adi on'intche-lâ, l'an dza rinmé dè dona...

Dj.Dz. Mè fâ pyéji dè povi tè rindre chi chèrvucho. Ton bouébo mè pyé gayâ, è i èchpèro ke bayèrè on boun'armayi : l'è dè bouna chouârtâ. Chin, n'in fè tini dou konto. On'a pâ ti lè dzoua l'okajyon dè rindre chèrvucho a di brâvè dzin.

R E D Y O .
=====

A K T E T R E J I M O . Premi tablè.

Décors. Ou trintzâbyo dè Tuatzè-Dèchu, le matin du aryâ. Kotyè tin dèvan la Chin-Dzâtyè. On'intin lè chenayè di vatze pè l'aryâ.

Scène 1. Yôdi è Tyénon. Tyénon l'è a krèpeton dèvan le foyidzo, intrin dè fére dou fu.

Yôdi. (in vouitin le medayon ke l'a yètâ ou bouébo) Hm !... Le potré a cha dona. Irè na pèjanta bala fiye... Chi, l'arè pâ rè a tôle. Li-y-a prou grantin ke m'incholantè, ha märe dè bouébo. To le mondo l'inpàrè a drè è a touâ... Le li-y-é prè, chon medayon... Chu bin vindji dè to. On'a pâ on mo a li dre. (Tyénon virè le toua ke tyikè) Atin on bokon, no van rire na mouâcha. (a Tyénon) Di-vè, bouébo, chi toua i tyikè poutamin. Va vi amon in Tremèta, tzèrtchi d'la grèche dè toua po chin frotâ in rêya ; n'in-d-an chure...

Tyénon. Hin ?

Yôdi. T'i choua, ou tyè ?

Tyénon. Na, na, chu rin choua... Ma chu ~~miamma~~ pâ fou panyi. N'in-d-oudri tzèrtchi a Dzenèva, che vo volè, po frotâ lè botè a vothra viye miya.

Yôdi. Bougre d'incholan... Ha ! Te vou fére le modzon ? Ebin, tè... (li fo na boun'ouchtâye ; le bouébo fo le kan ~~mm~~ ou pâyô, in bramin, Djan-Dzojè a-

rouvè du l'aryâ).

Scène 2. Tyénon, Yôdi, Djan-Dzojè.

- Dj.Dz. Ty'è-the ari rè choche, hin ?
- Yôdi. L'è mè ke l'é fotu on'èchtripâye a chi piti mô-l'alèvâ.
- Dj.Dz. Rè ? Tè konprinnyo, pâ, akuta. Tè ke t'i-j-ou prou mô menâ pè bouébo, te duchèré avi on bokon mé mé dè konprêcha è dè kâ, ou yu dè bathéyi chi bouébo. Tyin mô tè fâ-the ?
- Yôdi. N'âmo pâ lè-j-infan vouèthâ è chi n'in-d-è on. On'a pâ on mo a li dre ; l'inpâron a drê è a touâ, vo le premi. L'a drê d'incholanthe.
- Dj.Dz. N'a rin drê d'incholanthe. Ma l'è pâ on chomê. Vu nè ke chi bathéyi, nè ke chi mèpriji... On bouébo ke n'a dza rinmé dè dona... Te duchèré konprin-dre chin ke l'è, tè.
- Yôdi. Chu pâ-j-ou vouèthâ è to léchi fére yô chu-j-ou a mètre, mè. L'ari fi bi rèpondre kemin chi fâ pèrinke.
- Dj.Dz. M'a djômé rèpondu malnithamin, a mè : nè a Luvi, nè a Dèni. Tyè ke ~~mamamâ~~ mafê, lè-j-infan, ch'on chò betè chu le pi dè lè voli mèkanijâ è agachi, i vin ke vo mankon dè rèchpè, è ke vo trêton kemin on lè trètè.
- Yôdi. Ch'on'a pâ le drê dè rire on bokon...
- Dj.Dz. Li-y-a bin moyin dè rire chin voli tini le bouébo po le fou. Kemin l'ôtri, kan t'avolu li fére la fâcha dou gri-lèvâ, t'a invouyi fére a fotre... è mè le li pu pâ rèprodji...
- Yôdi. Binchure, vo l'inpârâdè.
- Dj.Dz. L'inpâro rin, ma i dyo ke chin l'è na fâcha k'on fâ pâ. L'é konyu on bouébo dè l4 an ke n'in-d-è mouâ. Ch'on travè rin d'ôtro po rire tyè di fâchè dinche...
- Yôdi. La fan din ti lè tzalè.
- Dj.Dz. Nenè, li-y-a djômé-j-ou tyè kotyè grô grobo chin kâ po la fére, è ne tolèrèri djômé ke chò fâchè in Tzuatzô du tin ke li pouyèri. (Yôdi fo le kan fro chin rin dre ; chu le lindâ, i krêjè Dèni ke vin dedin).

Scène 3. Djan-Dzojè, Dèni.

- Dj.Dz. (a pâ) L'è portan veré. Pouta titha, va !
- Dèni. Tyè ke l'a, Yôdi ?
- Dj.Dz. Ch'è tzêrkotâ avu le bouébo. Ché rin ke li-y-a-j-â. Le li-y-é pâ intrèvâ.
- Dèni. Vè la pèna, por on'omo dè chen'âdzo ! Ke li fotè la pè, ou bouébo ! N'an nè fin nè ruva, lè dou, l'è veré. Portan, Tyénon va dou to bin. Luvi è mè no-j-an djômé-j-ou on mo avouê. A krê bin, travayè bin... è tzantè bin !
- Dj.Dz. Bin vouê, ma tyè vou-tho ? Chi pour' Yôdi l'a le pou veri in fro. On châ pâ kemin l'inpunyi po le pâ apyênâ a rèvêrtzon. Ah ! To mankeri pâ dè pachâ a la pinta, puchke te vâ ou bâ.
- Dèni. (in rijin) Mè ? A la pinta ? Vo mè prindè por on choulon, ou tyè ? Li pou-jo djômé lè pi ! (i ri).
- Dj.Dz. Va adi, fâchéyâ ! Na, na, tè prinnyo rin por on choulon, ma por on amouirâ. L'è gayâ parê, vouê, fro ke l'è choulon chon pye vuto dèchou. Te chaluèri bin ta miya por no. (in rijin) Abya pâ dè l'invitâ po la Chin-Dzâtyè, oumintè.
- Dèni. Dza fê !...
- Dj.Dz. I vin, binchure ?
- Dèni. Ché gayâ... On vèrè chin. I-vo di-j-ôtrè komichyon ?
- Dj.Dz. Na, pâ ke chatzo. Té de a né, chin ke fayi prindre amon. T'â pâ oubyâ ?

Dèni. Na, na ! To chin l'è notâ din ma titha. A vo rêvêre ! (on'intîn le che-¹⁹
nô ou mulè in dèfro).

Scène 4. Djan-Dzojè, èpu Tyénon.

Dj.Dz. Ma le bouébo, yô è-the muchi ? (in kriyin) Bouébo !

Tyénon. (du le pèyo) Voué ! (i arouvè).

Dj.Dz. Tyè fâ-tho pè le pèyo a chtou-j-âre ?

Tyénon. Vouityivo apri ôtyè.

Dj.Dz. Ty'â-tho arirè pèrdu ?

Tyénon. Mè chu kru on momin ke l'avé pèrdu, ma l'è pâ chin... Le m'an yètâ (chè be-
tè a pyorâ) L'avé adi a ma fata dèvan yêr-a-né, è yè matin, irè muchi. Na,
na ! I vu pâ chobrâ. N'é rinmé dè korâdzo. L'è Yôdi ke...

Dj.Dz. Pyâra pâ, piti ! Tyè vou-tho t'inbayi ? Te konprin, Yôdi l'è on pour' maleu-
reu : cholè ou mondo, todoulon-j-ou mômenâ, prè dè rido ; prou chovin batu
po rin ; cha miya l'a pyantâ onko...

Tyénon. M'èthenè rin, on paryè !

Dj.Dz. (to galé) Mè moujo ke t'i on bokon bin prou mètchin avu li, hin ?

Tyénon. Vo vèdè pâ, vo, kemin mè fâ. Djêmé tyè lè mégrè réjon, lè kouyenârdè, lè
mèpri... Nyibin lè kou, di yâdzo.

Dj.Dz. Tyè li-y-â-tho arirè rèpondu, chtî matin, di-mè-vè ?

Tyénon. Ebin, l'a volu m'invouyi a Tremèta, a la grèche dè toua. Epu mè, li-y-é
rèpondu ke n'in-d-oudré tzêrtchi léve a Dzenèva (prèchke a bâcha voué) po
frotâ... lè botè a cha miya. Epu, m'a batu...

Dj.Dz. Oh hô ! T'aré pâ du li rèpondre dinche. Chavé-tho pâ fère kemin Luvî l'a
fê, kan irè bouébo ? L'an invouyi a la grèche dè toua, binchure. Te kon-
prin ke chavi prou chin k'irè. Ma la pâ fi in kotè dè rin, le bâgro. L'è
modâ dè bon matin, avu on lordo kampo dè pan è dè chère, è l'è arouvâ pi
po marindâ ; chin rin, binchure. Ha tzêropa, irè-j-ou tanty'avè din la dzâ.
Li ch'irè yindâ dè grejalè, è lè-j-armayi chon-j-ou prè po fère to chon
travè chi dzoua.

Adon, bouébo, tè, te vou pèlâ po chin ? Tè ke t'i-j-ou tan vayin è koradjâ
tânkora, kemin la moujè-tho, ha, di-vè ?

Tyénon. N'é rinmé dè korâdzo... rinmé. Chi pu pâ mé tini.

Dj.Dz. Infan !

Tyénon. Na, na ! Du ke m'an chin prè...

Dj.Dz. Ma tyè t'an-the don prè, di-le-mè ?

Tyénon. Otyè ke mè bayivè dou korâdzo, ti lè kou ke n'in-d-avé rinmé.

Dj.Dz. Nekoué t'a chin yètâ ?

Tyénon. Pou pâ ithre tyè Yôdi. L'è le chole ke le m'avi yu pè lè man. O pu, nè Lu-
vi, nè Dèni n'aran chin fê, djêmé. L'è tyè pè kroyètâ ke le m'a prè. Pu pâ
vivre chin chin, pu pâ chobrâ amon ché... vu modâ, vu modâ (i pyârè).

Dj.Dz. Pyâra pâ, bouébo. No van choche arandji.

Tyénon. Voué ma, che Yôdi châ ke le vo-j-é de, mè batrè. L'é prou kudyi vouityi a-
pri pèrto yô l'é pachâ ; li-y-é nyibin foyi chè-j-âyon : l'é rin trovâ.
Le katzè, ché pâ yô... Ma l'è li, nyon d'ôtro tyè li.

Dj.Dz. Léche-mè rintyè fère. Tè totzèrè pâ du tin ke chu mètre ché, le tè promè-
to. Va rintyè hô chu le cholè, chin rin fère dè chète ; katze-li-tè bin,
è budze pâ tantyè ke chi mè ke tè kriyicho. Te m'â bin konprè ?

Tyénon. Voué ! (i chinva hô chu le cholè).

Scène 5. Djan-Dzojè è Yôdi.

Dj.Dz. (in kriyin) Yôdi ! Yôdi !

- Yôdi. (du dèfro) Vouê (arouvè). Adon ?
- Dj.Dz. L'è pâ chin, Yôdi : le bouébo vou modâ.
- Yôdi. (avu mèpri) Pèlâ ?! M'èthenè rin ! Mé dè fouârthe ou bè tyè dè korâdzo po tini.
- Dj.Dz. L'è-j-ou prou koradjâ tankora.
- Yôdi. E ora l'è ou bè dè cha porvijyon.
- Dj.Dz. Grâth'a tè...
- Yôdi. Teché ora ! Adi rè mè ! Mè foton topari to dèchu.
- Dj.Dz. Tè vu rin intzêrdji ; ma tè dyo rintyè chin : che t'i on'omo, è che t'â on richto dè konhyinthe è dè kê, rètouârna-li chin ke te li-y-â prê. Ché pâ chin ke l'è, ma tè te le châ. Te mè konprin ?
- Yôdi. (potu) Vouê !
- Dj.Dz. Bon ! Va le tzêrtchi dè chute, è rèbaye-le-mè. Le li rètouârnèri.
- Yôdi. Fudrè don bâchtâ tanty'ou bè po chi pyê-pdzè ? (on momin) O bin, puchke dinche l'è, l'è mè ke m'in-d-oudri. Vu pâ chobrà ché pye grantin por ithre trinâ dèjo lè pi a ti pè l'apèti dè chi mokâ. (ch'inva hô chu le cholê, rè-vin bâ avu le medayon, è le bayè a Djan-Dzojè ke le vouêtè).
- Dj.Dz. Le potré a cha dona ! Pour' bouébo !
- Yôdi. (in'èhyatin, avu chagrin) I l'a, li, oumintè, le potré a cha dona ! Mè, l'è panyi konyu la mâye. Chon potré ? N'in-d-é djêmé rin yu. Chi ke l'avan fi le dzoua dè lou nothè, i ché ke mon chènaya l'a dèkucheri on kou ke l'avi bu, le premi an k'iran maryâ... Le chole afère ke ché dè ma dona, l'è k'i-rè bala è bouna, è ke l'è mouârta kan chu vunou ou mondo : l'è mè ke l'è betâye ou krâ ; l'è panyi pi la koncholachyon dè poui moujâ a li chin mè fère di rèproudzo. Inke to chin ke l'è-j-â ! Nyon m'a ~~apamâ~~ djêmé amâ, nyon ! Ma dona, li, n'in-d-a panyi-j-ou le tin. L'è la chole ke l'aré trovâ ou mondo, la chole... (*) (*amihyâ)
- Du tot'infanè, pyêhyi pè la koumena, mijâ a la mijère, mô lodji è mô nouré pè hou ke m'avan prê in panchyon demi po rin... a pèna apendu, fayi alâ vouêrdâ lè tchivrè pè ti lè tin... k'on'avi panyi rin dè botè. Lè premirè botè nâvouè ke l'è-j-â, m'a fayu poyi po bouébo vè Grigou po lè payi... è l'è-j-ou to mon kovin. Mèpriji pè l'èkoula pè hou bouébo dè payijan, k'iran pye grô è pye yô tyè mè... è k'iran dzalâ dè mè pèchk'iro le pre-mi... Tantyè a men'intèligenthe, le chole afère ke l'avé, ke l'a chervi tyè a mè rindre pye maleureu in mè fajin a mi konprindre to chin ke mè man-kavè, è a mèpriji pè lè dzalâ.
- A pèna fro de l'èkoula, m'an fotu dyêrthon, po na pithe pè mè : la koumena mè terivè mon kovin pèr a pyin po rintrâ din lè frè ke l'avi fi po m'a-lèvâ !!! L'aré amâ aprindre réjan, l'an pâ volu mè fère on'avantho dè rin. On châ prou kemin i va, l'an konfyanthe tyè i retzo. Rin ne m'a ravuchi ! Chu todoulon-j-ou tyè mèpriji pèrto, è le cheri du tin ke vèkethri. O, oudrè pâ grantin mé. N'in-d-é dyora aché ! (ch'inva hô chu le cholê).
- Dj.Dz. (a pâ) Poru ke trovichè pâ le bouébo ! (a Yôdi) Tyè vâ-tho fère hô lé ?
- Yôdi. (du) Chin mè règârdè !

Scène 6. Djan-Dzojè, èpu Tyénon.

- Dj.Dz. Pour' maleureu ! Na, chi l'a pâ-j-ou tru dè roujè ! Ch'on le pouéché ou-mintè idyi in'ôtyè ! (vouê dou bouébo chu le cholê)
- Tyénon. Ou chékoua ! Ou chékoua ! (arouvè bâ inpontâ, in tinyin le fuji dè thathe a Yôdi).
- Yôdi. (du dèchu le cholê) Baye-mè chin ! Baye-mè chin, tè dyo !
- Tyénon. (in'arouvin bâ avu le fuji è in kriyin) Ou chékoua !
- Dj.Dz. Ty'è-tthe chin ?
- Tyénon. Yôdi l'a volu ché teri.

- Tyénon. Li-y-é yetà chon fuji du tin ke vouityivè apri chè kartouchè.
- Dj.Dz. (in prenyin le fuji) Ma, ma ! Pour' mijèrabyo ! (on momin) Va vuto fro, Tyénon... Léche-mè cholè ! (in li bayin chon medayon) Ma tê, tê, pour' bouébo ! E ora, rèprin korádzo. Che Yôdi n'in-d-ouchè-j-ou atan, l'ari pâ fi chin.
- Tyénon. (prin le medayon, le bėjè è châtè ou kou a Djan-Dzojè) O merci ! Merci ! (in vouitin le medayon) Dona !!! Vo-j-é rètrová ! Tyin dzouyo ! No chin rè inthinbyo ! (i rèbėjè chon medayon in chayechin du le trintzabyo).
- Dj.Dz. (in'alin on tro amon lè-j-ègrá dou cholè, in kriyin) Yôdi ! Yôdi ! Vin vuto vèr mè, pour' bouébo ! Vin vuto ! Tè vu pâ dépuchtâ... Vin ! (Yôdi vin bâ to penô) Ma toparé, ty'â-tho moujâ, di ? Chin Tyénon, t'irè portan fotu.
- Yôdi. L'aré oumintèournè dè chufri...
- Dj.Dz. Bin yin dè chin, mon pouro tè ! E l'infè ?
- Yôdi. Pf ! Li chu du ke chu vunu ou mondo.
- Dj.Dz. Tyiche-tè, infan ke t'i ! Ché prou ke t'i pâ-j-ou bin eureu tankora : to l'è pâ-j-elâ kemin t'aré volu.
- Yôdi. Rin lè-j-elâ kemin l'aré volu, puchke l'é panyi pi ravuchi a mè fotre bâ pyora.
- Dj.Dz. (galé; on bokon rijolè) Le dyabyo t'a pâ volu : pêchke l'è le bon Dyu ke tè vâ. L'è Li ke cherè le pye yô, te vèri. (on momin) Akuta-mè, Yôdi. Chu an-hyan ; l'é dza yu bin d'l'afère. No chin intrè-j-omo. On châ prou to chin ke pou arouvâ. On ne rânýè pâ le pi a n'on tzavô pêchke ch'è achoupâ. Vu pâ chavi chin ke t'â fi tankora ; ma intrè no, mè moujo ke li-y-a d'l'afère a-betâ in rêya pêrinke dedin. Ebin, fâ kemin tè dyo : no chin dechando, va-t-in avô a Erbivouè ; konficha-tè adrè è rèvin-no dzoyâ. Tê, inke na pi-the. Te bayèri na mècha a Moncheu dè ma pâ, po le rêmahyâ dè chin ke to l'a binournè por ti ; è avu le richto, t'oudri bère on bon vère a ta chindâ è a la mâye... on kou ke t'ari riyâ tè piti konto. Va-the ? (in chè ravejin) Ah ! Epu onko a la chindâ a Tyénon : apri le bon Dyu, l'è a li ke te dè la ya. Fédè la pé to tzô, vo dou. Vu chin vère ! (in kriyin) Bouébo ! bouébo !

Scène 7. Djan-Dzojè, Yôdi, Tyénon.

- Tyénon. (in'intrin) Vo m'i kriyâ ?
- Dj.Dz. (to galé) Vin-vi ché ! Li-y-a prou grantin ke vo vo ronyachidè, vo dou. Vo-j-alâdè m vo bayi la man è fère la pé adèbon. (Yôdi è Tyénon chè bayon la man).
- Yôdi. (a demi-vouè) Merci, Tyénon !

R E D Y O .
=====

A K T E K A T R I M O . Premi tablô.

Décors : Ou trintzabyo dè Tzuatzô, le dzoua d'la Chin-Dzátyè, on kou dèvan midzoua. L'anournè dè trintchi. Le bouébo chè lève ou bochè d' la kouète.

Scène 1. Djan-Dzojè, Dèni, Tyénon.

- Dèni. (a pâ) Pâ on'ârma, onko... Por on dzoua dè Chin-Dzátyè... (a Tyénon) Bouébo, va-vi vouityi on tro avô le patyi, ch'arouvè pâ dyora kôkon.
- Tyénon. Che Fanchête vin ? Dyora ! Fournecho dè mè lavâ.
- Dj.Dz. Hô ! Raoudzè ! Choche l'è bin novi : le bouébo ke chè lève !
- Tyénon. Mè lavo onko bin kotyè kou.
- Dj.Dz. Hm ! Hm ! Pâ mé d'on kou pê chenanna, mè moujo prâ, èpu ke te fâ on bokon

kemin le tza : te t'è pàchè la pata chu le bè dou ná, è apri chu lè-j-oro-
yè... Ma pà dedin, hin ?

Tyénon. Voua ! L'è lè mōnè ke chè lāvon tan chovin ! Kan on'è poupro, on'a pà tan
fôta dè chè rèkourā le potré : on richkèri onko tyè dè le chè kabothā. (a
pā) Mè fô prou alā guinyi on tro avô, ôtramin, gā Dèni ! (a Djan-Dzojè) A-
pri to, la chuva, l'è a la Chin-Dèni ke duchèré vini, ma pà vouè. (i chō
tantyè chu le lindā è rintrè) Pā fôta d'alā bin yin : teché di-j-in-velè.

Dèni. T'ā fi kemin le tza : te t'i pā lavā po rin.

Scène 2. Lè mimo, le réjan è Anna.

Le dou. Bondzoua !
Dj.Dz. Bondzoua a ti è a totè !
Anna. (in'abbranchin Djan-Dzojè) Avo, chènaya ! Kemin chin vo va-th'adi, amon pē-
rinke ?
Dj.Dz. Ebin te vè : dou to bin, Dyu chè bèni è rèmarhyā !
Le réj. Inke ta botoye dè poma, Dèni. L'è d'la bouna. Te vè ke l'è pā oubyāye, hin ?
Dèni. Rèmarhyin gayā... Ma choche, l'è onko pā le to...
Tyénon. Vo li i pā portā amon cha miya ?
Dèni. Va adi, tè !
Dj.Dz. T'avé dza de, chti furi, ke fayi li dre dè la tè menā.
Le réj. Pahyinthe ! I arouvè : irè on tro dêri no avu Poline.
Dèni. (a pā, ou réjan) O bin, va bin ! L'afére va ravuchi. (Fôrmo) L'è Fanchête
ke l'a invitāye.
Tyénon. Fô krêre ke l'a pā pouêre d'la konkuranthe !
Le réj. Poline l'è vinyête dè binda avu no. L'a profitā dou bi tin. L'è achebin ou-
na ke chō pā bin chovin.
Tyénon. Hm ! Mò moujo ke l'è kemin l'oura : koua pā po rin. Ke Fanchête chè bayi-
chè pī bin achyin !
Dj.Dz. Na, t'i chure ke l'è pā po rin. Na bala yuva kemin on'a duche, n'in vè la
pēna !
Dèni. Epu di bi-j-armayi, onko !
Tyénon. Chuto Dèni ! Di rin, teché kōkon !

Scène 3. Lè mimo, Poline è Fanchête.

P. è F. Bonjour !
Ti. Bonjour !
Dèni. Avo, la māye !
Tyénon. Tyinta, di duvè ?
Dèni. Chin l'è pā di frējè dè ton terin, t'i tru dzouno ! (a Fanchête) Ah ! To-
parô ! (li bayè na dzouta) Iro a mède-mandā che le lâ t'avi medji...
Fanch. Mā na, pā dè richka. Adon, kemin tè galè-tho amon pērinke ?
Dèni. Dou to bin, kemin te vè.
Tyénon. Chuto vouè, onko !
Le réj. (a Djan-Dzatyè) E-the on bokon chadzo, chi bouébo ? Che vā pā, vo-j-i tyè
a mò dre on mo : le rèprinnyo avô avu mè po l'èkoula.
Tyénon. O, por ora, mè fa rin dè li alā, puchke l'an lè kondji. (on momin) Ma, è
ma tanta... ke dèvechi tan vini... L'è achura di dzanyè a Dèni, chin.
Dèni. M'avan do ke dèvechi vini vouè. Tè ché rin a dre d'ôtro, mè. (in bouchka-

nyin) Tè fô épô tè rèlavâ on bokon.

Tyénon. Mafi na ! Po chin ke li-y-é gányi... L'è mè ke mè fô avi le mô dè mè lavâ, pu mma l'è lè-j-ôtro ke l'an lè vijitè (in rijin) Che ma marêna vin pâ vouè, mè rèlavô pâ rè tanty'a la Chin-Dèni.

Dj.Dz. Te vou ithre galé ! On tè rèkonyethrè rinmé tyè pê la vouè !

Dèni. E pê le rubè, chuto !

Scène 4. Martine è Pyéro.

Le dou. Bin le bondzoua !

Ti. Bondzoua ! Bondzoua !

Tyénon. Bonjour ! père ! Bonjour ! marêna ! Tyinta tzanthe ke vo-j-ithè vunu vouè. (lè-j-inbranchè).

Dèni. Cheri prou mô-j-elâ, chinchin. To mè cheri tzeju dèchu. M'akujâvè dza dè li avi fi di konto a batô pêchke vo-j-arouvâvâ pâ.

Martine. Ebin, te vè, no chin inke ! Ton père l'a pu avi kondji por vouè, dèman on' in parlè pâ puchke l'è demindze.

Tyénon. Tyinta tzanthe !

Le réj. (a Djan-Dzojè) E hou bithè, van-the bin ?

Dj.Dz. Dou to bin ! Vinidè-vi vouityi a l'aryâ ! (Poline, le réjan, Anna è Djan-Dzojè ch'invan a l'aryâ).

Scène 5. Pyéro, Dèni, Tyénon, Martine è Fanchête.

Fanch. Te vin fère on toua, Dèni ?

Dèni. Ma bin ch'on vâ !

Tyénon. Bon voyâdzo ! Alâdè-vi pâ la pèdre : vo-j-i dza-j-ou tan pouèrè ke le lâ la vo prinnyè.

Dèni. Va adi, tè, t'irè pâ tan krâno la chenanna pachâ. T'avé portan pâ pèrdu ta miya, ou tyè ? (i chò avu Fanchête).

Scène 6. Tyénon, Pyéro è Martine.

Martine. Tyè ke tè di inke, Dèni ?

Tyénon. O, i rò va bin, ora.

Pyéro. Ma... la chenanna pachâ...

Tyénon. (trichto) M'avan fi na pouta fâcha : m'avan prè lo medayon a ma mère. Bin-chure ke chin m'a têtèrubamin bayi ou toupè.

Pyéro. Ma toparô ! Nekoué è-the ke le t'avi yètâ ?

Tyénon. Irè Yôdi, ma lo m'a rètornâ.

Pyéro. (on bokon dèguinyâ) O, Yôdi !... Kemin t'arandzè-tho avouè ?

Tyénon. Ebin, ora va bin... L'è-j-ou po keminhyi... Alavè pâ tan bin... Ma ora, i va fèrmo bin. Le patron m' èchplikâ : Yôdi l'è bin a pyindro : mè m'in fé-jo bin mô. L'a pâ konyu cha dona, parè.

Martine. L'è veré. L'è mouârta kan l'è vunu ou mondo.

Tyénon. Chin l'è kan mimo afriyâ, ou yu ke mè, la mâye, la vèyo todoulon inke, dè-van mè. Epu, l'è chon potré : chin mè bayè dou korâdzo.

Pyéro. Krêyo prâ.

Martine. Na bouna dona kemin t'avé !

Pyéro. Gayâ bouna ! (on momin) Adon, i-tho pâ kontin, ke no chan vunu amon, ta marêna è mè ?

- Tyénon. Têrubuamin ! L'è vo ke vo l'i dèchidaye, outyè ?
- Pyéro. To lo kontréro ! Volé chobrà dodin, iro on bokon mafi. L'è li ke m'a trinâ amon. Ch'è ke l'è pâ rin tyè chon fiyu ! Ma voli pâ vini cholèta.
- Tyénon. L'avi achurâ pouère ke lè-j-armayi la chè vouèrdan, na galéja marêna dinche.
- Pyéro. Tyé, l è galéja.
- Tyénon. Rèchinbyè tan ma dona.
- Pyéro. Te trâvè achebin ?
- Tyénon. O vouè ; pu l'è onko tan bouna dzin, kemin li.
- Pyéro. Te l'âmè bin, hin ?
- Tyénon. Fêrmo. E vo ?
- Pyéro. Portyè mè dèmandè-tho chin ?
- Tyénon. Ma ora, bon, dinche : vo-j-ithè arouvâ in vo bayin le bré...kemin vo fajâ dona è vo...
- Martine. Ton chènaya m'a bayi le bré po m'idyi on bokon... Ch'è ke va dri hê.
- Pyéro. E-yo pâ bin fê ?
- Tyénon. Dyo pâ chin...
- Pyéro. Vin-tho fère on piti toua avu no ?
- Tyénon. Pâ ora : mè fô fère le fu po betâ dèchu le goutâ. Vo fèdè pâ grantin...
- Martine. No van tyè tanty'ou poyè, inke d'amon, po vouityi in kontre la bachère (i châyon).

Scène 7. Tyénon, cholè.

- Tyénon. (in voutin chon medayon) Dona ! Dona ! Tyè ditè-vo dè chin ? Binchure ke marêna l'è fêrmo bouna dzin, tota dè kâ. Chin li, no-j-ari fayu fro du la méjon, è mè n'aré pâ chu yô alâ... Ma mè chinbyè ke mè fâ mō ou kâ dè la vère prindre vothra pyêthe... E a vo, dona ? Pâ ? (atin on bokon) O bin, tan mi don ! L'avé pouère ke vo-j-dèchâ dou chagrin. Binchure tyè na, tyé-dè ; vo, vo-j-ithè vè le bon Dyu. Vo-j-ithè dzalâja dè nyon, è kontinta dou bouneu a ti. A chavè che l'è pâ vo ke vo-j-i to chin arandji. To l'è-j-elâ bin tan djuchto !... Kemin che chin irè-j-ou konbinâ d'avantho. Marêna è chènaya chè chon trovâ inthinbyo, on châ pâ kemin. On dèri on dè hou konto yô to fournè bin. Ebin, tan mi, dona ! Che vo-j-ithè kontinta, mè le chu avu vo. E i àmèri marêna onko mé tyè tankora, po vo fère pyéji. Ma, vo chédè, vo châbrèri adi todoulon ma pitita dona, ma galéja dona ! Vo, rintyè vo ! (i bayè on bè a chon medayon).

Scène 8. Tyénon è Yôdi.

- Yôdi. (in'intrin) T'i to cholè ? In trin dè dèvejâ avu ta dona ?
- Tyénon. L'avé on lordo pochyin a li kontâ.
- Yôdi. Vouèh ! On lordo pochyin !
- Tyénon. Vouè, chènaya l'è vunû mè trovâ avu ma marêna.
- Yôdi. Adon, l'è chin ke tè fô dou pochyin ? T'â bin d'la tzantho d'avi di galéjè vijitè dinche ; te vè, mè i n'é nyon, nyon !
- Tyénon. Ma èbin... E Poline, adon ?
- Yôdi. (vi) Poline l'è inke ? Nekoué vin-tho trovâ ?
- Tyénon. Ché gayâ ? Vo, poutithre ?...
- Yôdi. Va pi ! Ch'èchtimè pye tchira tyè chin !
- Tyénon. Tyè k'on n'in châ ? L'è arouvâye pyorintè avu Fanchêto. Dè ithre pè l'aryâ avu le patron è lo réjan.

Yôdi. L'é-j-e-j-ou kortijaye, ma l'afére l'a trochâ.

Tyénon. Kan le fi trochè, on rapon. L'è chin pye cholido.

Scène 9. Tyénon, Yôdi è Poline.

Poline. Ora bon ! Yôdi !

Yôdi. Ma vouê, in pêra dè taye.

Tyénon. L'è le ka dè dre ke kan on pârlè dou laron, ch'è trêvè dêri le bochon. No parlâvan djuchtamin dè vo, Yôdi è mè.

Poline. Achurâ ?

Yôdi. Tyiche-tè, brathè !

Tyénon. O, li vu pâ dre to chin ke vo m'i de : l'a dza prou bala kolâ dinche, pâ veré ?

Yôdi. (to galé) Kemin na rouja.

Tyénon. (a Poline) Vo-j-i topari bin fê dè vini le trovâ. L'a djêné nyon, chi pour' Yôdi.

Poline. Nekoué tè di ke chu vinyête le trovâ ?

Tyénon. Nyon, ma mè l'é moujâ dinche.

Poline. Te moujè tru d'afére, por on bouébo dè ten'âdzo.

Tyénon. Ebin, vo, Poline, vo farâ bin dè moujâ kemin mè. Chu chure ke po fourni vo cherâ bin kontinta, è Yôdi achebin. Tyédè, Yôdi ?

Yôdi. Va adi, tè ! E che t'alichè rakontra ton chènnya è ta marêna ? Chon amon, ou ketzè dou poyè.

Tyénon. Ma, mè fê fère le fu, onko.

Yôdi. Va pi, mè le fari.

Tyénon. Echpêro ke prindrè bin... è pâ rintyè chu le foyidzo. (i chô).

Scène 9. Yôdi è Poline.

Yôdi. Adon, Poline, tyè kontè-tho dè bon ?

Poline. To dè bon ! Chu vinyête amon, dinche ko dinche, avu Fanchête. Li alâvè pâ dè vini cholèta, l'è tan pourâja. No no chin arêthâyè on boken, a l'Evi, in vinyin...

Yôdi. E Nothra-Dona t'a bin konchêyi ?

Poline. Ché rin... Ma... è chi fu, adon...

Yôdi. Tyin ? Chi dou foyidzo, ou bin l'ôtro ? Chi dou foyidzo l'a adi la brâja... E l'ôtro ? (i fâ le fu ke chère betè a bourlâ).

Poline. (grahyâja) L'è pye chyâ a mè dè le tè dèmandâ. Mè, n'é djêné in nyon kor. tijâ d'ôtro... Ou yu ke tè...

Yôdi. Bin vouê, m'iro ègarâ. Alâvo tzêrtchi bin yin le mâlâ, kan l'avé le bouneu a ma pouâta. Ma ora, i vâyo bi... Che te vuyichè to pèrdenâ è tot' oubyâ, Poline, kemin no poran ithre eureu !

Poline. Ma tè vu dre ôtyè, Yôdi : chin ke mè va to koure pâ, l'è ke te fâ pâ on dêvê.

Yôdi. L'é rêkeminhyi, Poline. E adèbon, chti kou. O, rêvinyo du yin, te châ... Rêvinyo du l'infê (a bâcha vouê) L'é volu mè fotre bâ... Iro tru maleureu, chin'amihyâ, ehin relidziyon. L'è le bouébo ke m'a chôvâ la ya.

Poline. (In l'abbranchin) Pour' Yôdi, kemin t'â choufê ! (a chi momin, Tyénon, Pyéro è Martine intron).

Scène 11. Yôdi, Poline, Pyéro, Martine è Tyénon.

- Tyénon. A la boun'âra ! Le fu bourlè bin. Pêrto ! A, Yôdi, kemin chu kontin por vo !
- Pyéro. E por Marêna è mè ?
- Tyénon. Achebin. Ebin, Mothra-Dona d'l'Evi l'a fi dou bon travô vouè... E dona achebin !

R E D Y O .

=====

Akte katro. Chèkon tablô.

Dècors. Le dzous d'la Chin-Dzâtyè, on kou du midzoua, ou pi dou ketzè dè Tuatzô.

Scène 1. Djan-Dzojè, Luvî, Tyénon è Anna.

- Tyénon. Vouè, ora ke l'an bin choupâ ou tzalè, puyon pâ mé grapiyi. Vouityidè-vi vini Dèni avu cha Fanchête ! On deri-the pâ ke l'an a tzakon nonant' an ?
- Dj.Dz. Ma èbin, l'an on mache d'afère a lou kontâ.
- Tyénon. Le chè konton du gayâ pri. Fô krêre ke Fanchête l'è on bokon dura d'oroye.
- Luvî. Vê mi chin tyè ke chi dura dè kâ.
- Tyénon. O, dè vêre, li-y-a pâ grô dondji dè ha pâ. (in kriyin) Fô-the alâ tzêrtchi le krike dè kemouna po vo teri amon ?
- Dj.Dz. Tyiche-tè, bouébo ! No chin pâ prèchâ.
- Tyénon. Tan pi por lâ ! L'aron chin dè min dè tin po danhyi. L'è mè ke l'aré tragalâ amon ha pachtringa ch'ôcho chu ! L'aron a pèna lo tin dè veri na danthe.
- Dj.Dz. Kri-tho k'on chè pouéchè pâ tinyi dzoyâ chin danhyi ?
- Anna. T'i prou dzoyâ, tè, è portan te danthè pâ...
- Tyénon. Mè fô prou danhyi ti lè matin : kan fô kolâ, kan fô ayôbâ... è to le richto dou dzoua. Ma dantho ômintè por ôtyè. Epu chuto, chu chure ke mè troupèron pâ chû lè-j-êrtè. (Dèni è Fanchête arouvon).

Scène 2. Lè mimo, Dèni è Fanchête.

- Luvî. Ah ! Toparê !
- Fanch. Li va dri hô, pèrinke.
- Tyénon. L'è pâ a pyan kemin le vindâdzo d'la Kri-Byantze, hin ?
- Luvî. Pê bouneu ke li-y-avi Dèni po t'inkoradji !
- Tyénon. Li-y-a prou fayu li tzitziyotâ di galé-j-afère a l'oroye, kemin fâ ou mulè kan rèfoujè.
- Dj.Dz. Ma toparê, bouébo, tâtze-vi adi d'ithre bin alèvâ ! (a pâ, in rijin) L'a tyè le moua, ha routha ; on ch'è pou onko pâ intini dè rire.
- Dèni. E Poline ? E Yôdi ?
- Tyénon. Ratrapon le tin pêrdu... Van pyan... Teché-lè, vouitidè !
- Luvî. Chu men'ârtze, ha Chin-Dzâtyè dè chtî an l'è na vertâbya fêre i martchan è i miyè !
- Dj.Dz. E-the pâ na tota bouna maladi ?
- Luvî. Ma n'in-d-è adi ouna...
- Dj.Dz. Hou ke l'an, chè pyinnyon pâ, kemin te vê.

Tyénon. Na, ma on vi prou ke l'è na têrubya maladi dè kâ ! Puyon pâ amon !

Scène 3. Lè mimo, Yôdi è Poline.

Dj.Dz. (a Yôdi è Poline k'arouvon) Ah ! Bravô ! Kemin mè fâ pyéji dè vo vèrè inthinbyo ! Chti kou, cheré por adèbon ! M'an totêvi-j-e-j-ou de ke kan dou viye martchan rèinpunyon, léchon pâ rèkore.

Poline. Tyè kridè-vo ?

Dj.Dz. Ebin, mafê, i krêyo chin ke vèyo... E i vèyo ke va gayâ bin.

Tyénon. Mi, cheré na vèrgonye !

Yôdi. (in rijin) L'è bin ton dan, krapotzon dè bouébo !

Tyénon. Ink'ora, l'è onko mè, chti kou ! Pêchke l'è on mô chuti ke ch'è betâ le fu ou kâ... è a chi a Poline, in fajin le fu po le goutâ, l'è dè ma fôta. E notâdè ke l'è li ke ch'è prèjintâ po le fère a ma pyêthe. L'a-vi bin montâ chon kou, hin ?

Luvi. Di-vê, Dèni, che no volin veri na danthe ou duvè, tè fudrè prou tè dè-jangounâ. Bouébo, tire-vi pri ha pachtringa.

Tyénon. Inke le moubyo. Tini-vo bin dzoyâ ! Mè i vé voutyi che mon père è ma ma-rêna arouvon pâ dyora achebin.

Yôdi. Martine, l'a volu a to pri lavâ lè-j-éjè du la choupâye.

Tyénon. E mon chènaya ?

Yôdi. (in rijolin) Ora, bon, i èchuyè.

Dj.Dz. (in rijin) o hô ! (Tyénon chê).

Scène 4. Lè mimo, min Tyénon.

Luvi. Tzakon ch'êdyè, nyon chè krêvè. (a Anna) Mè moujo ke l'an achebin atra-pâ la mima maladi ?

Anna. L'è na vertâbya kouêrla !

Dèni. Adon, no-j-in danthin ouna ?

Poline. D'akouâ ! Tan pi po hou ke chon pâ inke !

Dèni. Tè, ma pour' Anna, tè fudrè vouityi. Luvi pou pâ danhyi è menâ lè danthe ! Yôdi l'è okupâ, è mè achebin.

Dj.Dz. Ora bon, danthèrè avu mè... Oumintè chta danthe ; apri, on vèrè. Alin, Luvi, na polka ! (danthon na polka). (kan l'an fournê) Bravô ! Luvi ! Ma on vin inchohyâ ! Ma fiye danthè kemin na maryenèta !

Luvi. L'è portan pâ mè ke li aprinnyo ; chu todoulon kondanâ a menâ la pachtringa kan danthon. Mè ratrapèri in paradi, tyé, Anna ?

Dj.Dz. Ebin, vin ; mè vo-j-in tzantèri ouna. On yâdzo, fajan pâ tan dè manèrè. Kan l'avan nè sérinette nè pachtringa, n'in-d-avi on ou bin ouna ke lou tzantâvè on rigodon.

Luvi. E lè parolè, nekoué lè fajê ?

Dj.Dz. O di kou n'in-d-avi panyî rin. Ch'êchan-j-ou Luvi, n'in-d-aran prou-j-â è di totè galéjè. Alin ! In pyêthe ! (Luvi danthe avu Anna, Djan-Dzojè tzantè "Dzâtyè dè Kourtyon", to le mondo rèprin le rèfrin).

Poline. (kan l'an fournê) Merci bin, Djan-Dzojè ! Vo-j-i na vouè dou tenêvro, è bala !

Dj.Dz. Ache, krêyo prou ke le tenêvro l'è tzeju chu dou kâ, po lè bin chudâ inthinbyo, hin, Yôdi ?

Yôdi. I krêyo ! Chu mé dè dou, poutithre.

- Dj.Dz. Tyin bi dzoua ! Ma, è Pyéro ? Adi pà inke ?
- Anna. N'in-d-an-no kontchi di-j-éjè po ha choupâye !
- Luvi. Mè moujo pye chyâ ke l'an pou d'avantho din lou travô : le kâ devanthè lè bré.
- Anna. Di rin, teché-lè ! Avu Tyénon ou mitin ! Li bayon ti dou la man...
- Luvi. Ma èbin, l'è dè tru, chi bouébo ou mitin.
- Yôdi. Bin yin dè chin. L'è bin grâth'a li ke l'afére va dinche, krêyo.
- Dj.Dz. N'in.vou avê d'l'afére a fére, Nothra-Dona d'l'Evi, vouè !
- Anna. O, l'a dza-j-ou bin d'l'avantho din chon travô, d'apri chin k'on pou vèrè ; hin, Yôdi ?
- Yôdi. Fô-the dre na dzan'ya, oubin fô-the chè konfèchâ devan ti ?
- Anna. Kan le pèchi l'è public, la konfèchyon le di ithre achebin.
- Yôdi. (in rijin) Ebin, mè konficho, è... (bayè na dzouta a Poline) L'è Poline ke farè la pènetinthe ~~mu~~ por mè...

Scène 5. Lè mimo. Tyénon. Pyéro è Martine.

- Tyénon. (in rijin) Rè ! Hou dou, on pou pà arouvâ chin ke chan in trin dè lou wayi di dzoutè.
- Dj.Dz. Ah ! Teché Pyéro è Martine !
- Luvi. N'in-d-an fê dou tin po rèvoudre hou-j-éjè !
- Anna. Ma èbin, l'è ke l'an ôtyè d'ôtro chu lè-j-éjè, achurâ. Faran achebin bin dè l'avouâ...
- Dj.Dz. Tyè volî-vo ! Pyéro, ch'irè tan ~~inimmit~~ bin trovâye avu la premiere, ke l'è rè-j-ou marôdâ dèjo le mim' âbro... E mè moujo ke Tyénon cherè a-achebin kontin.
- Tyénon. O vouè, pèchke chu chure ke dona l'è kontinta hô-lé... (chè virè on bokon dè kotze è vouètè chon medayon in choupirin) Dona ! Ma galéja dona !
- Dj.Dz. Ebin, po fithâ ti chtou galé rinkontro, Luvi no va menâ na bala danthe. Mè, danthe avu Anna. L'è-j-ôtro, mafê, ke ch'arandzan ! Mè moujo ke li volon prou arouvâ. (le bouébo, ch'inva, i danthon. Kan l'an fournè, le bouébo réarouvè avu dou galé botyè)
- Tyénon. (in bayin on botyè a cha marêna è on a Poline) Inke por vo, marêna (li bayè na dzouta) è por vo, Poline ! (fâ mina dè ch'indalâ).
- Yôdi. (To rèmourâ) Baye-li pi achebin na dzouta... Te l'â pà robâye... Chin tè... (Tyénon inbranchè Poline).
- Anna. E mè, adon, por on kou ke t'i bin lavâ, te m'in pou pà achebin bayi ouna ? Chu dzalâja, te châ.
- Tyénon. Ma chyè, portyè pà ? Vo-j-ithè kemin ma chèra (li bayè na dzouta è chè fo a pyorâ).
- Anna. Ma tyè ke t'â, bouébo ? Te t'innouyè, ou tyè ?
- Tyénon. (a Anna) Ah ! mè manké lè dzoutè a ma mère !
- Martine. (in'alîn vèr li) Tyè ke li-y-a, Tyénon ? (Anna li fâ chunyo dè pà ~~le~~ inchtâ) Pyâra pà ! L'outon l'è achtou inke ! E te cheri rè avu mè, tantyè ke ton chènaya rèvinyè du la kontâ (le prin din chè bré).
- Tyénon. (in la vouitin avu on bi fô-ri) Kemin vo rèchinbyadè dona ! (chè rèfo a pyorâ).
- Martine. (in li bayin na dzouta) Pyâra pà, pouro piti ! L'è dona ke l'a to chin arandji du hô-lé.

- Tyénon. Ché prâ... Ché prâ...
- Pyéro. (a Djan-Dzojè, on bokon jinâ) Ché rin ke l'a chi bouébo. Mè moujo kapo-chonyè dza dè no vèrè rêmôdâ dyora.
- Dj.Dz. Dyora ! Dza !
- Pyéro. Là vouè. Mè fô lêvi onko chta né. Chè ke dèman rèkemintho dè gran matin.
- Dj.Dz. Kemin li va-the pèr lé ?
- Pyéro. O, i va... Cheri bin kontin kan l'ari founrè. Vu pâ fère mé tyè l'an, din ti lè ka.
- Dj.Dz. (a Poline è Fanchête) Ma vo chobradè, vo-j-ôtrè ?
- Poline. O na ! Mè chu pourâja kemin na lèvrâ.
- Tyénon. Ache, Yôdi l'a vijâye è l'a pâ mankâye ! On vè ke l'è brakonyé !
- Dj.Dz. Ebin, Poline, Yôdi ôdrè avu tè tanty'a l'Evi. Mè moujo ke vo-j-ari to pyin d'afère a kontâ a Nothra-Dona. E tè, Fanchête, i-tho achebin pourâja ?
- Fanch. Mè ? L'è afriyâ !
- Dj.Dz. Chin fâ ke fudrè achebin kôkon po la vouêrdâ, tyé, Dèni ?
- Dèni. Che vo volè, léchèri alâ le bouébo on tro avu chon chènâ, è li fari chon travô. Fanchête oudrè avô avu lè, tyé Fanchête ?
- Luvi. Rin dè chin ; va-t-in on tro avu ta miya. Mè i vu dza dére pèrinke.
- Dèni. Ebin d'akouâ, kontréyâ !
- Fanch. Merci bin, Luvi !
- Luvi. Pâ dè tyè ! A ma, adon, te la mè pâyèri : ouna dzouta ou bounan !
- Fanch. Alin adi tantyè lé.
- Dj.Dz. Di rin, teehe le réjan ! On la pâ rèyu dè to le dumidzoua...
- Luvi. L'a achebin-j-ou pouère dè trovâ na miya ! (in kriyin) Hé ! Hé ! Pachâdè pri !
- Dèni. L'a on lorde botyè pè lè man. Chu bin èthenâ po nekoué ?
- Luvi. Va chavè ! Le derè èpè !

Scène 6. Lè mimo, le réjan.

- Le réj. (in'arouvin) Ah ! On fourné topari pè chè rètrovâ !
- Dj.Dz. Vo no-j-i fi fô-bon ?
- Le réj. Mè fayi pachâ ou tзалè delé... è l'é pâ rèpu lêvi.
- Dj.Dz. Li avi achurâ na bala miya ?
- Le réj. Bin le kontréro : li avi le vajiyè è cha fèna k'iran i pè, No-j-an fi di ritè ochkurè.
- Luvi. Ch'arandzon pâ achebin intrè là ~~manman~~ delé tyè ché, vouè !
- Le réj. Vo dyo k'on'in faré na komèdiya.
- Dèni. Ebin, chédè-vo pâ la fère ?
- Le réj. L'è rin de k'èprovicho pâ, ma krèyo prou ke cherè djêmé ache galéja tyè la réalitâ.
- Dj.Dz. Adon, réjan, no-j-èthan djuchtamin in trin dè patzéyi po tzantâ la tzan-thon d'la Chin-Dzâtyè. No mankâvè rinné tyè vo po fère la bâcha (ou le tènor). Ardi ! Intouna, Luvi !

TZAN D'LA CHIN-DZATYE.

<p>1. L'è la Chin-Dzâtyè, fâ bi tin !
Bi-j-armayi, por no, tyin dzouyo !
Nè pâ ke no-j-ôchan l'innouyo,
Ma l'è gran, cholè, on tzôtin !</p> <p>2. On rèvê fènè, parintâ ;
On chè rètrâvè ti inthinbyo.
Ah ! Tyin dzouyo prèvon è chinpyo ;
On ch'abbranchè pyin d'amihyâ. Rèfr.</p> <p>3. On'è achebin tan kontin
Dè vèr' arouvâ di grahyâjè :
N'è pâ dè hou poutè grotrâjè,
Ma di balè, ke danthon bin ! Rèfr.</p> | <p>Refr. Tzantin, tzantin, bènirâ !
Danthin, tinyin-no dzoyâ !
Virin !
La bôla dou monde
Virè bin !
N'è pâ di konto !</p> |
|---|---|

R E D Y O .

=====

Akte katro. Tréjimo tablô.

Décors : Lè mimo tyè ou tablô 2. A la Chin-Dzâtyè, a la tzejête d'la né.

Scène 1. Tyénon è Luvi.

Tyénon. Chon achurâ avô, ora.

Luvi. Binchure, arouvè né. Vouête : keminthon dza a inprindre lè lampè. On de-rê k'on mochi d'la yê l'è tzejê chu la têra... Kemin chin l'è bi ! Akuta, lè chenayè dou tropi, kemin fan na galéja mujika din la vèprâ... On deri-the pâ lè-j-andzè ke trèkordenon po le Tzanta-Dyu ?

Tyénon. Mâ tyè ke l'è, djuchto, chi Tzanta-Dyu ?

Luvi. L'è na gayâ bala kothema. Chuvin yô, pè chu lè-j-Aleman, chè fâ ti lè dè-vêlené. L'abbé Bovet l'avi chin oyu on kou, léve pèr lé. L'a chin trevâ bin tan bi, ke n'in-d-a fi on, in patê, po pèchyâtre, avu na mujika a li. Djan-Dzojè li-y-in-d-a demândâ na kopiya ; du adon, j-an po j-an, le dè-vêlené d'la Chin-Dzâtyè, le va tzantâ hê chu le ketzè dè Tzuatzô. Vouête... Techê Dèni è Yôdi ke rèarouvon. Volon pâ ~~maka~~ markâ le Tzanta-Dyu ! Djan-Dzojè arouvèrè dyora ou ketzè ; i prindrè le koyâ... po fère pouâr-ta-vouê.

Scène 2. Lè mimo, Dèni è Yôdi.

Luvi. Vinidè rido ! Le patron arouvè amon chu le poyè.

Dèni. L'é prou yu. No-j-an tavalâ !

Luvi. Inke-lo amon ! (a Tyénon) Djin lè man, bouébo, è prèye avu no ! (Djan-Dzojè tzantè le tzanta-Dyu dè Bovet. On'intin la brijon di chenayè, l'Angelus chenâ a Lecho. Lè-j-armayi è le bouébo châbron la titha on be-kon abohyâye, lè man djintè, è kan le Tzanta-Dyu l'è fournè, fan le ehunyo d'la krê).

R E D Y O .

A K T E T H I N T Y I M O .

Décors. Ou pèyo, vè Djan-Dzâtyè, le dèvêlené d'la Chin-Dèni. Chon in trin dè fourni dè marindâ, n'in chon ou kâfé nè.

Scène 1. Djan-Dzojè, Dèni, Luvi, Pyéro, Tyénon, le vajiyè è cha fèna, Anna, Fanchête è Martine.

- Anna. (pâchè in vèchin le kâfé nê)(ou vajiyê) Onkor na tacha, Oscar ?
- Vaj. Vouê, bin chôpyé ! Avu na bouna tzanhya dè poma dedin... Fâ dou bin ! Chuto kan l'è na bala grahyâja ke le vo vèchè... (le vajiyê l'a bu na galéja gota).
- La vaj. Tyiche-tè, tâko ! On viyo huhu kemin tè !
- Oscar. Ma èbin, li-y-a pâ dè viye huhu ke li fachè, l'è dinche. Ch'on pouéchè tzandji na fèna dè 56 an kemin la mâye kontre duvè dè 23... mamin tyè kontre ouna kemin Anna... (vudè chon vèro dè poma d'na chole gordja) Ah è non dè pityè ! ~~mim'mim'mim~~ ! Ha l'è d'la bouna dè poma ! Chindâ !
- Ti. Chindâ, Oscar !
- Oscar. Vo m'èchkujèrê, patron ; ma l'è pâ ti lè dzoua la Chin-Dèni, pâ veré ?
- La vaj. Bèjonyè !
- Oscar. Hin !
- La vaj. (mê verya) Rin !
- Oscar. Adon, tè fô tan dè boura po dre rin ? Chin, l'è bin lè fèmalè... Vouê, vouê, la mâye, oumintè... (in'èthindin chon vèro) Vècha-mè onkor na gotèta, Anna !... Mè chinbyè k'avâlo di-j-andzè in tzôthè dè vèlu bleu.
- La vaj. No va fayi dyora vouityi por alâ, no dou ; chè ke no-j-an na fyèta tzigâye tanty'a La Toua.
- Dj.Dz. Voua ! Vo-j-i bi alâ ! La lena l'è pyèna...
- Oscar. (adi pye chou) Pye pyèna tyè mè, onko... Hi... hi... hi...!
- La vaj. Ma, Oscar !
- Oscar. Râva, tè, ché prou chin ke dyo....
- Dj.Dz. (a Pyéro) Adon, Pyéro, vo vèdè ke Tyénon va bin. No l'an pâ arenâ.
- Pyéro. Lâ na ! Ch'è fèrmo pyé avu vo ! E mè moujo ke che vo le voli akovintâ po l'an kevin, dèmandèrè pâ mi. Hin, bouébo ?
- Tyénon. Kréyo prâ ! M adon, avu lè mim'j-armayi.
- Yôdi. Avu mè achebin ?
- Tyénon. Achebin !
- Yôdi. Tè rèinvouyèri pâ a la gréche dè toua, chti kou.
- Tyénon. O li vu prou alâ. Rintyè mè bayi on prou gô kanpo dè pan a laâ roudji avô din la dzâ, tyédè, patron ?
- Dj.Dz. Djuchto ! Te porî ~~l'è~~ fère kemin Luvî.
- Tyénon. Ou bin pye chyâ, vindri tanty'avô ou bâ, mè pyindre vè Poline. Epu adon, vo vindrè pâ rêtrovâ a la Chin-Dzâtyè.
- Oscar. Akuta-vi chi barboutzè ! Châ totè hou-j-ichtoirè dè miyè !
- Yôdi. L'è li ke la m'a prokurâye por on fyè tro.
- Dj.Dz. Irè-the po tè puni dè li avi yètâ le potré a cha dona è fi a richkâ dè pè-lâ ?
- Tyénon. L'an kevin, l'è Yôdi ke li fudrè tâtchi dè pâ pèlâ, che Poline le vin pâ ~~mim'mim'mim~~ trovâ.
- Dèni. E chuto pâ pèlâ in'amihyâ, ma chè maryâ chti kou.
- Oscar. Bravô ! Ke chè maryê gayâ ! Rin dè paryè por aprindre a vivre !
- La vaj. On le deri pâ dè tè vère.
- Oscar. Ah !... Chin dèpin achebin avu nekoué on'è apyéyi. Kan on'è inkrochi kemin mè....
- La vaj. Inkrochon tyè lè bithè dètèna.

kemin volon !

Luvi. N'ôche pâ pouère ! Tè vu nè pyéyi nè trochâ, nè kabothâ. On'a aviji d'avi ôtyè dè bi è dè kothubyo pè lè man : kan on'a ouna pachtringa... (l'è ora ke fô tzantâ : DANHIDE, GRAHYAJE !).
(Kan l'an fournê, Luvi fâ na bala rèvèrinthe a cha grahyâja è li bėjè la man).

Dèni. Hîn ! Chin fâ le dèguinyâ ! Vouityidè kemin châ bin fère lè gônyè !

Luvi. L'è rin di gônyè : l'è di balè manêrè kemin fajan on yâdzo ou tzathi dè Grevire.

Tyénon. Konyè to chin : on deri rintyè ke l'è dè parin a CHALAMALA !

Luvi. T'i prou Chalamala, tè ! Fro ke li tzantâvè, è ke tè t'â pâ fi on kri chta né.

Dj.Dz. Tzanta-no-j-in-vi ouna, bouébo !

Tyénon. N'in-d-é bin ouna... Na tota nâvoua ke Luvi la fi por mè ; ma ché pâ pi ch'oujo la tzantâ, Yôdi... Chè ke datè du dèvan la Chin-Dzâtyè, du nothra pitita dyêra dè trint'an, kemin di le vajiyè.

Yôdi. Ma chyè, tzanta la pire ! I dèveno prou dza chin ke pou ithre apoupri.

Tyénon. Ebin, dakouâ ! Cherè a l'anâ dè Yôdi è dè Poline... èpu chuto dè ma dona, ke le bon Dyu la rèdzoyichè ! (i tzantè "TYENON" dè Jos. Bovet).

Ti. (i tapon di man è dyon) Bravô !

Dj.Dz. (a Pyéro) Tzantè bougramin bin !

Yôdi. (in l'abbranchin) Merci, bouébo, merci !

Dj. Dz. Bravô, Tyénon, è bravô, Luvi ! L'è gayâ ouna di pye balè ke t'ôchè fi tan-kora.

Luvi. L'an kevin, che to va bin, n'in fari ouna po Pyéro è Martine.

Tyénon. Ma cherè dzoyâja, adon, ?

Luvi. Dzoyâja, kemin on bi dzoua dè furi, pyin dè chelâ, dè botyè hyori è dè-j-oji ke tzanton, apri la nyola, l'evê è la dzalâ. Tyédè, Pyéro ?

Pyéro. Te pou achurâ dre.

Tyénon. Mè, budri la tzantâ vè Grigou po le mi dè mé. Chu chure d'avi on fran !

Martine. Konta dèchu !

Dèni. Mè moujo ke t'ari pye vuto cha bota ou ku !... è tantyè i yètô !

Tyénon. Ma nè ! L'arè bin tru pouère ! dè la povi rètrère, chi rapya !

Dj.Dz. Ora chi, léchidè-lo-lé ! L'a dza prou mô dè trovâ na tréjima fèna.

Luvi. Chuto ouna ke chi a bon martchi è pâ tru damâdzo...

Anna. Ke ch'arandzan !

Dèni. E che puyan pâ, ke chè batan !

Tyénon. Tan pi po lè brekè !

Luvi. Pye chyâ po lè richto !

Pyéro. In'atindin, chu fro dè chè grifè, grâth'a vo, Djan-Dzojè !

Dj.Dz. Di pire dabôre : Grâth'a Martine. L'è li ke l'a bayi l'égjinpyo la pre-mire... (in rijolin) Li arè rin pèrdu, rintèrè din chè fou pèr a pyin... avu Pyéro pè chu bon konto. Epu achebin, grâth'a Tyénon. Tè katzo, Pyéro, è ti vo-j-ôtro, - no chin intrè-j-êmi - ke kan l'é yu chi bouébo chin dona, richkâ dè pèdre onko chon ni... Kan l'é yu kemin Martine l'è-j-ou bou-na avouê, chin m'a poin ou kâ. E l'è mè le pye kontin, cta né : To l'è tan bin-j-elâ. No-j-an-j-ou on bi tzôtin ; rin dè maladi chu lè dzin, nè chu lè bithè... No-j-an vèku in boun'akouâ, chuto la chèkonda mitya dou tzô-tin, hîn, Yôdi ? Epu, ha bala Chin-Dzâtyè, avu hou galéjè vijitè ke chon

vinyètè amon tzakouna po lou konto... ou apoupri... è ke chè chon rinto-
tornâyè ou bâ in lou bayin le bré... Yôdi è Poline... Pyéro è Martine...
L'an pâ pèrdu lou tin dè pachâ pè l'Evi... Dyû chi bènî è rêmahyâ, è
Notha Dona achebin ! Epu, no-j-an-j-ou tan dè dzouyo ou tzalè ! Dè tè
vère heuru, Yôdi, apri tan dè rèbritzè ! D'avi avu no Luvi, le poète,
ke fâ di tan balè tzanthon... E Dèni le barlatè... ke fâ in kotô d'amâ
la poma, ma k'amè chuto cha galéja miya... Epu Tyénon... L'é vouêrdâ
po le dêri pêchêke l'è le pe dzouno. Ma nyon ne derè le kontréro, l'è
pâ li ke l'a fi le min bon travô pèrinke. Krêyo prou ke no li dêvin ti
na fyêrta tzandêla. Chin k'on bouébo pou fère din on tzalè, kan l'è
chin ke dê ithre !... è ke lè-j-armayi chon chin ke dêvon ithre avu li...

- Tyénon. L'è pâ dè mon bin chavê, patron, l'è dona ke m'a to chohyâ... (i chô
chon medayon du cha fata è le mothrè) L'è li, mè krêyo prâ, ke l'a tot'
arandji intrè Yôdi è Poline, li ke l'a betâ mon chènaya è ma marêna chu
le mime tzemin...
- Dj.Dz. Ton chènaya l'è lèvà lè-j-yè è Martine l'a vouityi in mime tin in kontre
li..., è ora, i vouêton ti dou inthinbyo d'la mima pâ...
- Tyénon. D'la pâ dou galé ni chôvâ yô no cherin ~~maréna~~ rè eureu ti inthinbyo.
- Ti. Bravô ! Bin de !
- Dèni. On vè ke t'i-j-ou a l'èkoula a Luvi !
- Tyénon. N'in vô bin on'êtra ! La mèyou èkoula l'è adi-j-ou ha a ma dona...
- Dj.Dz. E ora, vo dyo : A l'an kevin ! No va fayi no tyithâ po chta né. Chè fâ
dza on bokon tâ...
- Dèni. Pe chyâ on bokon vuto : L'è duvè-j-ârè !
- Yôdi. Ma, ditè, patron, vo fô no fère on dêri pyéji chta né.
- Dj.Dz. Che li-y-a moyin...
- Yôdi. L'è dè no tzantâ "Le viye armayi".
- Dj.Dz. Ah ? Ha a Dzojè Brodâ ?
- Ti. Ouê ! Ouê ! Chôpyé !
- Dj.Dz. Bin d'akouâ. Mè vu pâ fère a préyi, ma l'è a na kondihyon...
- Ti. Tyinta ?
- Dj.Dz. Le vo deri apri... (i tzantè "Le viye armayi").
- Ti. Bravô ! Ha, ~~lè~~ l'è na bala.
- Dj.Dz. Ti lè kou ke la tzanto, i moujo adi k'on dzoua - dyora ! - cherè a mon
toua d'ithre chi viy'armayi ke pou pâ mé poyi...
- Anna. Chènaya !
- Dj.Dz. L'è dinche ! Cherè por mè kemin po lè-j-êtro... Ma moujin pâ a chin
chtsa né. L'è la Chin-Dèni : no fô la bin fourni, moujâ a l'an kevin è
no tinyi dzoyâ : duch'a cha mê, no rèpouyin ! E ora, l'è tyêchon dè
tinyi la kondihyon ke vo-j-é betâ dêvan dè tzantâ : l'è dè tzantâ, po
fourni, le tzan d'la Chin-Dèni.

TZAN D'LA CHIN - DENI.

1. Outenè dza ! Vouête, l'êrba dzèvrâye !
On chi dè nê koua pè chu lè vani.
Prin ton loyi è ta kana pintâye,
Bi-l'armayi, teché la Chin-Dèni ! Rèfr.	3. Kan no cherin arouvâ ou velâdzo,
Ke no-j-arin rindu nothon tropi,
Po no bayi on bokon dè korâdzo
No tzantèrin l'dzoua d'la Chin-Dèni.
2. Vinidè don, mè pèjantè-j-armayè,
No fô avô ! Fâ frê, teché l'outon !
Brinâdè bin vothè balè chenayè,
No-j-âmin tan oure lou bi tredon ! Rèfr.	Rèfr. Adu-j-intzan, adyu, bi tzalè !
Fô ch'indalâ
Kontre le bâ !
Adu vani, frithè tan balè,
No rêvindrin
Chti an kevin !

Onkor on mo po fourni !

Rintyè on mo...

Cherè po rëmarhyâ mè-j-êmi d'l'Intyamon. L'è lâ ke m'an propojâ dè fé-re ha pithe po mothrá chin ke l'è tyè on bouébo dè tzalè, chin ke pou ithre è chin ke dè ithre. E achebin, chin ke l'è-j-armayi chon por li, kan chon vertâbyamin d'la bouna chouârta d'intche-no.

Dyè ché bënë, mankon pâ ! La montanye l'a totêvi-j-e-j-ou betâ lè dzin pe pri dou Bon Dyû, è le Bon Dyû è Notha Dona l'an na vertâbya prèdi-lêkehon po lè montanyè. L'an prou mothrá dè yâdzo : yêdè l'Evandziyo è yê-dè lè-j-aparihyon a Notha Dona. "

Kan m'an dèmandâ dè mè betâ a ha pithe, chon arouvâ vêr mè le kuryâ Beaud è Noré Lanthmann, chu le poyè d'la Byéla, ou pi d'la Konbè, pri dè Notha Dona dè Konpachyon. M'an portâ na tzanthon "TYENON" dè Bovet è m'an de : "Porâ-vo pâ no fére na pithe dè tèâtre avu chin ?

Inke-la ! Li é betâ to mon kê. L'é foyi on bokon mè viyo ehovinyi dè bouébo gruvèrin, ke l'è pâ-j-ou bouébo dè tzalè, ma ke l'ari tan amâ l'ithre, eh'èthi pâ modâ dzouno i-j-èkoulè por aprindre kuré. I pouyè ou ehêrvucho d'en'être Mètre... è ayôbè po menâ le tropi d'la pâ dou gran Tzalè ke no-j-atin hê lé, in Paradi...

L'é rëmoujâ achebin - portyè pâ le dre to chinpyamin - a ma dona ke le Bon Dyû m'a léchi grantin, ma onko pâ prâ... On pyêkè djêmé d'ithre infan du tin k'on a cha dona !...

Che ha pithe pou fére a mi ama nothè balè montanyè, lè dzin d'intche-no, lou ya chinpya, pènâbya è bala, lou bi patê, lou bi bredzon è lou balè kothemè, cheri ~~gum~~ gayâ kontin. Chuto che ma dona... è Notha Dona chon kontintè hê pêr lé ! Tyè poré-yo dèmandâ dè mi ?

Ethavayi, le dechando 29 dè sètandre 1956.

Franthi Jèvyé BRODA.

L A U S D E O E T M A R I A E .

E. D. Dact.
V/Rt, et. FR
14.12. 1956.